

DOMOLJUB

Iztaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezna številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S priloga:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročilna reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 53.

V Ljubljani, dne 31. decembra 1914.

Leto XXVII.

Novo leto.

Da bi se posrečila sv. očetu vsa njegova prizadevanja za skorajšnji mir. — Da bi tudi sv. Cerkev izšla iz teh težkih časov zmagoslavna in prišel njen poglavar, sveti oče, do svojih pravic, ki so mu bile odvzete. — Da bi se srca ljudstev, preizkušena v teh težkih dneh, še tesneje oklenila sv. Cerkev, zidane na skalo po Njem, čigar sv. Srcu se bodo te dni iznova posvetili avstrijski narodi.

Da bi izšla Avstrija zmagoslavna, prerojena in močna v ljubezni do vseh narodov, iz teh bojev. — Da bi s krvjo najboljših sinov avstrijskih narodov zapečateni ljubezen in edinost ostali zmagoslavni tudi naprej, venčani s pravičnostjo, okrašeni s pogumom, rojenim v težavah.

Da bi slovenske dežele sprejele zmagoslavno kar največ svojih sinov, ki so šli v boj braniti domovino pod starim slovenskim geslom: Vse za vero, dom, cesarja!

Da bi dežela Kranjska kmalu mogla zopet uspešno nadaljevati veliko gospodarsko in kulturno delo v prid kranjskega prebivalstva.

Da bi slovenski domovi pogumno in junaško prenašali težave dni, ki so se kot težki oblaki nad bogata polja zbrali nad njimi.

Da bi srca Slovencev še bolj vzplamtela v ljubezni do Cerkev in domovine in se močne roke slovenskih gospodarjev in mladeničev še trdneje oklenile S. L. S.

Da bi nam naši naročniki ostali tudi v naprej zvesti in nam dal Vsemogočni moči še uspešneje delati potom našega lista za blagor slovenskega ljudstva.

Da bi bilo vsem prijateljem, znanim in neznanim, srečno: **ново leto 1915!**

To želi

uredništvo in upravištvo „Domoljuba“.

Račun.

Koncem leta delajo navadno skrbni gospodarji račune o njih gospodarskem stanju ter pregledajo nazaj v leto, ki je minulo, ali so napredovali, ali nazadovali. Vojska je letos preobrnila toliko, da bo marsikateremu gospodarju težko napraviti natančen račun v preteklem letu; tudi tovarne in druga podjetja bodo letos z računi zaostala.

Nam pa se gre za nek drug račun. Pet mesecev je minulo, odkar traja strašna vojska in pogledati moramo, kakšne uspehe je prinesel ta petmesečni krvavi boj nam ali sovražnikom. Ko bomo ta račun sestavljali, je važno, da upoštevamo številke gospodarskih in vojaških moči držav, ki se bore. Te številke nam bodo pokazale jasno to, kar nekateri tudi pri nas nočejo, ali ne morejo, videti. Poglejmo jih!

Velikost bojujočih se držav (brez kolonij).

Rusija (v Evropi), 5.900.154 km²;
Rusija (v Aziji), 16.569.852 km²; Francija, 536.464 km²; Anglija, 314.433 km²; Srbija, 83.000 km²; Belgija, 29.456 km²; Črna gora, 15.000 km². Skupaj **23.448.357** km².

Nemčija, 540.857 km²; Avstro-Ogrska, 676.064 km². Skupaj **1.216.917** km².

Prebivalstvo.

Rusija, 163.778.000; Francija, 39.601.510; Anglija, 46.122.470; Srbija, 4.500.000; Belgija, 7.516.730; Črna gora, 400.000. Skupaj **261.918.710**.

Nemčija, 66.303.000; Avstro-Ogrska, 51.390.230. Skupaj **117.693.230**.

Te države imajo v vojski vojakov.

Rusija, 5.500.000; Francija, 2.000.000; Anglija, 1.082.000; Srbija, 324.630; Bel-

gija, 180.000; Črna gora, 50.000. Skupaj **9.136.630**.

Nemčija, 4.150.000; Avstro-Ogrska, 3.100.000. Skupaj **7.250.000**.

Moč na morju (bojne ladje in torpedi).
Rusija, 179; Francija, 247; Anglija, 542. Skupaj **968**.

Nemčija, 339; Avstro-Ogrska, 114. Skupaj **453**.

Narodno premoženje držav.

Rusija, 350 milijard; Francija, 350 milijard; Anglija, 500 milijard; Belgija, 100 milijard. Skupaj **1300 milijard**.

Nemčija, 350 milijard; Avstro-Ogrska, 150 milijard. Skupaj **500 milijard**.

Državni dolgovi.

Rusija, 19.150 milijonov; Francija, 26.750 milijonov; Anglija, 14.250 milijonov; Belgija, 2992 milijonov; Srbija, 650 milijonov. Skupaj **63.792** milijonov.

Nemčija, 5164 milijonov; Avstro-Ogrska, 16.010 milijonov. Skupaj **21.170** milijonov.

Dolgost železnic.

Rusija (v Evropi), 62.198 km; Francija, 50.232 km; Anglija, 37.678 km; Belgija, 8660 km; Srbija, 936 km. Skupaj **159.704** km.

Nemčija, 62.734 km; Avstro-Ogrska, 45.823 km. Skupaj **108.557** km.

To so ogromne številke, ki igrajo v sedanji vojski velikansko, najvažnejšo vlogo. Če jih človek primerja na eni in drugi strani, mora reči, da je nemogoče, da ne bi velike številke požrle manjših. Da je skoraj nemogoče, da se ne bi zmaga razvila na stran velikosti zemlje, na kateri živi velikanska množina ljudi, ki dajejo veliko število vojakov. Kakšna premoč na morju, kakšna premoč na kopnem, kakšna v premoženju, železnicah itd.

In vendar!

Trojni sporazum.

Belgije ni več, njena armada je uničena. — V Franciji so daleč notri nemški vojaki. — Angleško obal so že obstreljevale nemške ladje, ki so prizadele angleški mornarici milionske izgube. — Srbija razdrapana, pričakuje odločilnega smrtnega sunka. — V Ruski Poljski so nemške in avstrijske čete.

Dvozveza.

Niti pedi nemške zemlje nima sovražnik, nasprotno je Nemčija lastnik Belgije. — V Galiciji ima Rus del avstrijske zemlje; temu nasproti pa stoje avstrijski in nemški vojaki precej daleč v Rusko Poljski.

To je nepobitno dejstvo, kateremu pristavimo še to, da je res na obeh straneh mnogo ranjenih, mnogo mrtvih, mnogo ujetih.

Ampak, poglejte gornje številke in razumeli bode, da je prav, če trdimo, na se nam in Nemčiji v tej vojski veliko bolje godi kot našim nasprotnikom, ki imajo poleg ogromne premoči pri vseh faktorjih, ki pridejo v vojski v poštev, še na svoji strani: zamorce in divjake iz Afrike, Japonce in skrivno podporo mnogih, ki kažejo in hlinijo na zunaj nevtralnost.

Je pa nekaj ljudi, ki bi bili po sili radi tepeni. Taki seveda ne bodo razumeli številke. Taki tudi ne bodo poslušali resnice, če bi letela tudi iz 42 cm topov na njih ušesa.

Vsak mirno in pametno misleč bo pa rekel: Vojska je huda reč, cel svet trpi pred njo — recimo pa hvala Bogu, da nas ogromna premoč še ni strla in da kaže, da nas ne bo!

Seveda bo tak človek, kakoršnega smo omenili zgoraj, podtaknil tem besedam: Da se navdušujemo za vojsko!

V podtikanju so nekateri ljudje mojstri. Listi, ki pišejo najbolj objektivno, kar je sedaj sploh mogoče, so pri teh ljudeh — podkupljeni!

Zato veliko ljudi ne poslušat! So nevarni! Če se preobrne v dober, bodo prvi klicali »Živio« in pripovedovali, da so že davno vedeli, da bo tako.

To veselje bi jim prav iz srca privoščili!

Pregled po svetu.

Avstro-Ogrska. Prestolonaslednik se je mudil zopet pri četah v Galiciji in obiskal tudi Bukovino, kjer ga je ljudstvo navdušeno sprejelo. — V Bosni so se izvršile spremembe v upravi, ker je šel Potiorek v pokoj. — Na Češkem se bodo zvišale deželne doklade na 85 odstotkov.

Vatikan. Sveti oče je izdal okrožnico na vse škofe, v kateri odreja, da naj škofje v onih krajih, kjer se nahajajo vojni ujetniki, določijo po enega duhovnika, ko bo obiskoval ujetnike, jih tolažil, jim pomagal in skrbel, da bodo stopili v pismeno zvezo z njih domačimi.

Italija. Vlada je sklenila, da najame 1000 milijonov lir vojnega posojila. — Mo-

ratorij so podaljšali v Italiji do 1. aprila 1915. — Iz Petrograda se poroča, da želi Rusija skleniti zvezo z Rumunijo in Italijo. — Listi poročajo, da namerava italijanski kralj sklicati sestanek kraljev nevtralnih balkanskih držav. — Vsled nemirov med vstahi in grozečih novih bojov se je v Valoni v Albaniji izkrcalo italijansko mornariško moštvo iz vojne ladje »Sardagna«. — Potrjuje se, da odpotuje v Rim kot poseben poslanik prejšnji predsednik francoske ljudovlade Loubet. Francoska vlada je to sklenila, ko je izvedela, da odpošlje Nemčija v Rim kneza Bülowa.

Anglija. Neprestano se širijo po časopisih vesti, da bo angleška vlada poslala Nizozemski ultimatum, v katerem bo zahtevala prosto plovo v izlivu Šelde, da lahko od morske strani prepodi Nemce iz Antwerpna. Tu so pripravljene, da bo tak ultimatum prej ali slej došel v Haag. Prepričani so pa vsi, da bo Nizozemska z vso odločnostjo odklonila angleško zahtevo. — Delavska društva v Angliji so nameravala v božičnih praznikih prirediti shode za mir, kar pa je vlada prepovedala.

Francija. Nemški listi poročajo, da je francoska vlada zahtevala od Japonske z ozirom na težke izgube, naj ji pošlje več japonskih vojnih zborov. Cena, ki jo Japonska zahteva od Francije, je tako velika, da se do sedaj francosko vojno ministrstvo ni upalo javnega mnenja o tem obvestiti. — Francoski državni zbor je bil odprt v torek, dne 22. t. m. Po navadnih govorih o vojski, o junaštvu vojakov in o zatrdilu, da se bo Francija bojevala do srečne zmage, so bili sprejeti vsi vladni predlogi. — V Parizu so z ranjenci prenapolnjene vse bolnišnice in gostilne, zato so začeli Francozi sedaj prirejati ladje za bolnišnice. — Laški listi poročajo, da je francoska vlada že naznanila nevtralnimi državam, da si bo prilastila Maroko in Tunis v Afriki. — Francija je vpoklicala pod orožje 18letne mladeniče.

Rusija. Rusija je pozvala pod orožje rekrutni letnik 1915. — Car je odpotoval iz Vladikavkaza in se mudil en dan z družino v Vorenesu, kjer so obiskovali bolnišnice. — Vojno sodišče v Permu je obsodilo na smrt 22 delavcev, ker so med neko stavko povzročili nemire. Požgali so namreč več hiš in umorili nekega inženirja, nekega policijskega uradnika in deset tvorniških uradnikov; 22 delavcev so obsodili na prisilno delo do deset let; 38 so jih oprostili. — Iz Petrograda poročajo: Število politično sumljivih oseb, katere zapirajo, vedno narašča. Med delavskimi krogi vre. Vsa mesta so prenapolnjena z ranjenci. — Car je 25. t. m. zopet odpotoval na bojišče. — V Petrogradu so vsled naraščajočih prekucijskih nemirov zaprli vseučilišča in druge visoke šole.

Srbija. Kralj Peter, ki se je zadnje dni nahajal na fronti, se je vrnil v Topolo. Kralj se je peljal k četam v avtomobilu, ker je težko bolan in ni mogel drugače potovati. — Srbski časopisni urad poroča: Novi ruski poslanik princ Trubeckov je nedavno v Kragujevcu izročil prestolonasledniku-regentu Aleksandru v navzočnosti ministrskega predsednika Pašiča svojo poverljivo listino. — Iz Soluna se poroča: V Srbiji je vse, kar le more nositi orožje,

poslano na bojišče, še celo žene in otroci. Zadnji čas so došla velika ruska ojačenja in artiljerija po Donavi, prav tako je poslala tudi Francoska preko Soluna velike množine vojnega materiala in moštva, tako da so bile pomožne čete že koncem novembra po večini na fronti.

Bolgarija. V Carigrad se poroča, da so se zadnje dni razmere med Rumunijo in Bolgarijo izboljšale, a nastala so nesporazumljenja med Grško in Rumunijo, ker Grška ne stori ničesar, da bi se sporazumela z Bolgarijo in ker hoče zasesti Bitolj. — Iz Srbije se dne 18. t. m. poroča: 16. decembra ob pol 4. uri popoldne so srbske obmejne straže zabranile 118 makedonskim beguncem prestop v Bolgarijo. Srbi so streljali na begunce, nato pa tudi na bolgarsko obmejno stražo, ki dolgo časa ni streljala. Na obeh straneh so padle žrtve. Bolgarska vlada je vsled navedenega dogodka posredovala pri srbski vladi.

Grška. Sofijski listi poročajo, da je srbska vlada s posredovanjem francoske vlade naročila veliko množino topov in municije pri Creuzotu. Dne 26. novembra je prispel del naročila, to je 32 topov in 9 vreč municije v Solun. Pri nalaganju v železniške vozove so pomagali grški vojaki. Pošiljatev je bila odposlana v Skopje. — Grška vlada je podaljšala moratorij za šest mesecev.

Turčija. Vlada je zbornici dne 21. t. m. predložila proračun za prihodnje računsko leto, ki se začne 14. marca. Začetkom se je med živahnim odobravanjem prečital brzojavni odgovor predsednika avstrijske poslanske zbornice, dr. Sylvestra, v katerem se zbornici izreka zahvala za čestitke in k otvoritvi zasedanja želi najboljši uspeh; brzojavka izraža željo, da bi se zmage Avstro-Ogrske, Nemčije in Turčije trajno nadaljevale.

Rumunija. V Tulceo v Rumuniji se je pripeljal z ruskim parnikom »Wolgaria« ruski polkovnik Wisotzki s kapitanom Mayerjem. S popoldanskim vlakom sta se odpeljala v Bukarešt. Poverjeno jima je baje važno poslaništvo. — Poslanec Cusa je predlagal zborničnemu predsedniku v zbornici izjavo simpatije Srbiji. Predsednik je seveda to zahtevo kratko odklonil. Vlada se ni vmešavala.

Portugalska. Takoj ko je Portugalska napovedala vojsko Nemčiji, so zahtevali Angleži, naj pošlje svoje čete na Flandersko. To zahtevo je Portugalska odklonila. Nato so bile portugalske čete določene, da osvoje nemško jugozahodno in vzhodno Afriko. Tudi tja niso šle. Hoteli so jih prepeljati v Egipt, da bi branile Sueski prekop. Temu so se pa portugalski vojaki uprli in niso hoteli iti. Zdi se, da se bo morala Angleška odpovedati portugalskim pomožnim četam.

Španija. Špansko brodovje je odposlano v Maroko, ker nemiri ogrožajo tudi špansko ozemlje.

Vstaja v Maroku. Listi poročajo iz Barija, da je tja došli brat Abdul-Malka, voditelja maroške vstaje, v pogovoru z poročevalci listov omenil, da je v Maroku od začetka decembra razsežna vstaja v teku. Malk ima na razpolago 30.000 bojevnikov. Francozi so do sedaj izgubili 700 mož, dve strelni bateriji in mnogo strojnih pušk. Ra-

zen tega podpira še Abdul-Malkov sin svojega očeta s 7000 bojevniki.

Japonska. Iz Kodanja se poroča: Japonskemu parlamentu v Tokiu je bil predložen predlog, naj se dovoli 320 milijonov za prevzete evropskih železniških koncesij na Kitajskem. — Listi poročajo, da je Japonska odločno odklonila prošnjo Francozov, da naj pošlje čete v Evropo. — Zbornica poslancev je z 213 glasovi proti 148 odklonila zakonski načrt o ustanovitvi dveh novih divizij. Parlament je razpuščen.

Sestanek treh kraljev. Kakor smo že poročali, so se sešli pretekli teden kralji Danske, Švedske in Norveške. Po odhodu danskega in norveškega kralja so izdali sledeče uradno poročilo: Sestanek je otvoril švedski kralj Gustav. Povdarjal je složno voljo severnih držav, da ostanejo nevtralne. Želel je, da bi vsi skupno delali v korist vseh. Nato sta govorila kralj Hakon norveški in danski kralj Kristijan. Oba sta izrazila željo, naj bi sestanek rodil uspehe. Sestanek se je končal 19. decembra popoldne. Posvetovanja med kralji in ministri so uspela; v vprašanih, ki so prišla na vrsto, se je dosegla popolna edinstvo. Posvetovanja se bodo ob primernem času nadaljevala. Vršilo se je več posvetovanj: najprej zunanjih ministrov z uradniki, nato kraljev z zunanjimi ministri. Potem so sledila posvetovanja posameznih kraljev s svojimi zunanjimi ministri in slednjič skupno posvetovanje vseh kraljev in ministrov.

Amerika. Pariški listi poročajo, da bodo Združene države januarja vojskujočim se državam predložile nove mirovne predloge.

Svetovna vojska

Avstrija—Srbija, Črna gora.

Uradno se razglša 23. decembra: Po zmagovitem prodiranju v Srbijo izvršeno umikanje naših čet je povzročilo različne deloma popolnoma neutemeljene vesti.

Zato se s tem ta zadeva pojasnjuje na podlagi poizvedb, ki so se takoj izvršile na cesarjevo povelje na lico mesta po visoki vojaški zaupni osebi.

Po izvojevanih uspehih je vrhovno poveljstvo balkanskih vojnih sil hotelo doseči cilj cele vojske, popolen poraz sovražnika, pri tem pa ni zadostno računalo s težkocami, ki bi jih bilo treba premagati.

Vsled neugodnega vremena so prišle maloštevilne dovozne črte, ki vodijo po gospodarsko zanemarjenem ozemlju v tako stanje, da je bilo nemogoče dovažati armadi potrebno oskrbo in municijo. Ker je istočasno sovražnik zbral nove sile in prešel k napadu, se je moralo prodiranje prekiniti in previdnost je zahtevala, da se pod tako neugodnimi razmerami armada ne postavi v odločilni boj. Naše v Srbijo prodrle čete so se podvrgle neugodnim razmeram in šle nazaj, niso pa bile poražene. Z neupognjenim pogumom pričakujejo novih bojev.

Kdor je naše vrle čete videl po težavnem umikanju, mora spoznati, kolika dragocenost tiči v njih.

Da smo pri tem umikanju trpeli ob-

četne izgube na moštvo in materijalu, je bilo neizogibno.

Ob tej priliki bodi povdarjeno, da so vesti, ki poročajo o številu izgub, zelo pretirane.

Celo vrsto dni bivajo z najboljšim duhom prešinjene čete v dobrih bivališčih; preskrbljene so z vsem potrebnim in čakajo nadaljnih povelj. Dosedaj je prišlo na mejah le do neznatnih patroljskih spopadov.

Cesar je dosedanega vrhovnega poveljnika na njegovo iz zdravstvenih ozirih podano prošnjo odvezal od poveljstva in na njegovo mesto imenoval generala kavalerije nadvojvoda Evgena. Poročilo, da je ta prevzel to tako važno poveljstvo nad balkanskimi četami, bo v armadi, v kateri uživa nadvojvoda največje zaupanje in navdušeno spoštovanje, sprejeto z hvalno radostjo.

Pretekli teden ni bilo nobenih posebnih poročil z tega bojišča.

Avstrija—Rusija.

Nedelja, 20. decembra 1914.

Uradno se razglša: Naše preko črte Krosno—Zakliczyn prodrle sile so zadele včeraj na močen odpor.

Tudi na spodnjem Dunajcu so hudi boji. Ruske zadnje čete, ki se na zahodnem bregu reke žilavo vzdržujejo, so skoro popolnoma pregnane.

V južni Poljski so bili boji pri zasledovanju sovražnika. Sovražnika smo brez izjeme vrgli nazaj. Naša že predvčerajšnjem zvečer v Jedrzejow (Andrejew) udrla kavalerija je dosegla Nido.

Dalje severno so zvezne čete prekoračile Pilico.

V Karpatih se razen manjših, za naše orožje ugodno izpalih bojev, ni nič dogodilo.

Naše čete, ki so izpale iz Przemysla, so vkorakale po izpolnitvi svoje naloge od sovražnika neovirane zopet nazaj v trdnjavo. Prepeljale so seboj nekaj sto ujetnikov.

Ponedeljek, 21. decembra 1914.

Uradno se razglša: V Karpatih smo včeraj sovražnikove prednje čete na ozemlju Latorcze vrgli nazaj. Severovzhodno od prelaza Lupkow se razvijajo večji boji. Naši napadi iz fronte Krosno—Zakliczyn pridobivajo počasi na prostoru. V dolini Biale so naše čete prodrle do Tuchowa.

Boji ob spodnjem Dunajcu trajajo dalje. Rusi so se torej v Galiciji vnovič z močnimi silami postavili v bran. Na južnem Poljskem smo dosegli Nido.

Torek, 22. decembra 1914.

Uradno se razglša 21. decembra popoldne: Naš napad v Karpatih v zgornjem teku reke Latorcze dobro naprečuje. Severovzhodno od Lupkovskega prelaza, na fronti severno od Krosna—Tuchow in ob spodnjem Dunajcu se nadaljujejo srditi boji.

Položaj na južnem Poljskem se ni izpremenil.

Sreda, 23. decembra 1914.

Uradno se poroča: V Karpatih se vrše boji ob južnem pobočju na ozemlju rek Nagy-Ag, Latorcza in Ung.

V Galiciji so včeraj Rusi zopet prešli k napadu, ne da bi mogli prodreti. Posebno ob spodnjem Dunajcu so imeli Rusi velike izgube.

Ob Nidi in južno od Tomaszowa so se razvili manjši boji.

Boji na predtrdnjanskem ozemlju Przemysla trajajo dalje.

Četrtek, 24. decembra 1914.

Uradno se poroča: Naša podvzeta v Karpatih se ugodno razvijajo. V ozemlju Latorcze je bil pri Woloczu (Volovec) odbit ruski napad. V zgornji dolini Unga so naše čete ujele včeraj pri Fenyvesvölgyju 300 Rusov in so prodirale naprej. Tudi severno-vzhodno od prelaza Lupkov v smeri proti Lisku je naše prodiranje pridobilo na prostoru.

Uradno poročilo ruskega generalnega štaba z dne 18. decembra trdi, da nam je bilo na tej fronti ujetih 3000 vojakov, kakor tudi topovi in strojne puške. Ti podatki so izmišljeni. Naša vojna skupina, ki je tu nastopila, je izgubila mrtvih, ranjencev in pogrešancev: 2 častnika in 305 mož. Sovražniku ni padel v roke niti en top in niti eno strojna puška.

Siloviti boji pri Krosnu, Jaslu, Tuchowu in ob spodnjem Dunajcu še trajajo. Ob tej reki so tudi v minuli noči Rusi obnovili svoje brezuspešne napade, v katerih so izgubili veliko ljudi.

Ob Nidi za zdaj boj stoji. Ob izlivu te reke je bil neki sovražnikov most čez Vislo zažgan s streljanjem.

Južno od Tomaszowa so odbile naše čete ponočen napad kavkaških polkov.

Nadaljujejo se boji naših zaveznikov za ozemlje Rawka in Bzura.

Na celi fronti se torej bije nova bitka.

Petek, 25. decembra 1914.

Na severnem Poljskem severno od Visle je ostal položaj neizpremenjen.

Južno od Visle je naš napad južno od Bzure napredoval.

Na desnem bregu reke Pilica južnovzhodno od Tomaszowa je imelo naše prodiranje uspeh.

Sobota, 26. decembra 1914.

Uradno se razglša: V gornji dolini reke Nagy Ag pri Ökörmezö boji stoje. V obrečju Latorcze so naše čete včeraj odbile več napadov z velikimi ruskimi izgubami in so razbile neko rusko baterijo pri Also-Vereczke.

V gornji dolini reke Ung napreduje naš napad polagoma proti gorskemu prelazu Rzsok.

Dne 21. decembra smo v Karpatih ujeli 650 Rusov.

Boji ob znani gališki fronti še trajajo. Ob spodnjem teku reke Nide so naše čete v boju dne 22. decembra ujele nad 2000 Rusov.

Na ozemlju pri Tomaszowu in ob rekah Rawka in Bzura se boji nadaljujejo.

Od 11. do 20. decembra smo v celem ujeli 43.300 Rusov. V monarhiji se nahaja dozdaj že 200.000 vojnih ujetnikov.

Nedelja, 27. decembra 1914.

Uradno se razglša: Na severovzhodnem bojišču so se včeraj nadaljevali na velikem delu fronte boji.

Naše čete v obrečju Nagy Aga in Latorcze so odbile več napadov s težkimi izgubami za Ruse.

V bližini gorskega prelaza Uszok smo zavzeli neko obmejno višino.

V Galiciji smo potisnili sovražnika naprej proti Lisku. Med Wislokom in Bialo pa je sovražnik nadaljeval boj ves dan, s posebno silo pa na sveti večer in sveto noč.

Ob Dunajcu in ob naši neizpremenjeni fronti na Rusko Poljskem so se deloma vršili artiljerijski boji, deloma pa je vladal mir.

Na severu in jugu se spominjajo naši vrlji vojniki s hvaležnostjo domovine, ki je poslala tako bogate božične darove. Da je bila z velikimi darovi udeležena tudi preskrba v Nemčiji, smo toplo občutili kot nov dokaz iskrene skupnosti zavezniških armad.

Uradno se poroča: 26. dec. opoldne:

Včeraj so naše čete po štiridnevnih junaskih bojih osvojile uszoški prelaz.

V Galiciji so Rusi svoje pred nekaj dnevi začete napade z močnimi silami nadaljevali in se zopet polastili kotline Jaslo in Krasno.

Položaj ob spodnjem Dunajcu in Nidi je neizpremenjen.

Južno od Tomaszowa je naš napad proti vzhodu pridobil tla.

Ponedeljek, 28. decembra 1914.

Uradno se razglša 27. dec. opoldne: Položaj v Karpatih je neizpremenjen. Vsled ruskega prodiranja med Rymanowom in Tuchowom so se naše čete v predkarpatiskem ozemlju pomaknile nekoliko nazaj.

Sovražni napadi ob spodnjem Dunajcu in ob spodnji Nidi so se izjalovili.

Boji v ozemlju pri Tomaszewu še trajajo.

Nemčija—Rusija.

Nedelja, 20. decembra 1914.

Uradno se poroča: Od vzhodne in zahodne pruske meje ni nič novega. Na Poljskem ruske armade poizkušajo obdržati neko nanovo pripravljeno postojanko pri Rawki in Nidi. Povsod jih napadamo.

Torek, 22. decembra 1914.

Poročilo iz velikega glavnega stana 21. t. m. dopoldne: Na zahodnem in na vzhodnem Pruskem je položaj neizpremenjen.

Na Poljskem napreduje napad proti postojankam, kjer se je sovražnik postavil v fronto.

Sreda, 23. decembra 1914.

Na vzhodnem bojišču je položaj v vzhodni in zahodni Prusiji neizpremenjen.

Na Poljskem se nahajajo naše čete v hudih bojih na ozemlju Bzure in Rawke. Na več krajih smo že izsilili prehod preko navedenega ozemlja.

Na desnem bregu Pilice bitka zveznih čet še stoji.

Četrtek, 24. decembra 1914.

Uradno se poroča: Na vzhodnem in zahodnem bojišču je položaj ostal neizpremenjen. Položaj na ozemlju Bzure in Rawke trajajo dalje. Na desnem bregu Pilice je položaj neizpremenjen.

Petek, 25. decembra 1914.

Veliki glavni stan poroča: Naše čete so na črti Soldau—Neudenburg iznova pričele napade in vrgle po večdnevnih bojih Ruse nazaj. Mlawa in ruske pozicije pri Mlawi so zopet v naših rokah. V teh bojih smo ujeli 1000 mož. Na ozemlju reke Bzure in Rawke so se razvili v meglenem vremenu, v katerem je artiljerija le malo prišla do veljave, na mnogih točkah srditi bajonetni boji. Ruske izgube so velike.

Na desnem bregu Pilice, v okolici jugovzhodno od Tomaszowa, so Rusi večkrat napadli, pa so jih avstrijsko-nemške čete s težkimi izgubami odbile.

Dalje proti jugu je položaj neizpremenjen.

Sobota, 26. decembra 1914.

Ruski napadi na naše postojanke pri Loetzeniu so bili odbiti, 1000 Rusov je ostalo v naših rokah.

Nedelja, 27. decembra 1914.

Uradno: Na vzhodnem in zahodnem Pruskem ni nobene izpremembe.

Na Poljskem so naši napadi ob Bzuri in Rawki počasi napredovali.

Južnovzhodno od Tomaszowa so se napadi uspešno nadaljevali.

Ruski napadi iz južne smeri na Inowłodz so bili s težkimi izgubami za Ruse odbiti.

Nemčija—Francija, Anglija, Belgija.

Vrhovni vodja francoske armade je napovedoval, da bo dal Francozom za Božič veliko darilo. Sedaj ni o tem nič slišati. Ako zberemo poročila o tej vojski, ki so prišla prejšnji teden v časopise, vidimo, da se položaj bistveno ni izpremenil in traja boj še vedno počasi dalje. Listi poročajo o velikanskih izgubah, ki so jih imele francoske, belgijske in angleške armade tekom teh dolgotrajnih bojev. Zelo verjetno, saj to ni že več vojska, temveč počasno, premišljeno morenje na vseh straneh. Več ne padajo trdnjave in mesta, temveč vsak korak zemlje je treba priboriti z mnogimi žrtvami. Kako se bo to končalo? Ali od utrujenosti, ali v ljuti borbi nož na nož, top na top?

Turčija—Rusija.

Nedelja, 21. decembra 1914.

Ruski kavkaški generalni štab poroča: Na fronti se nadaljujejo brezpomembni boji. Dognalo se je, da so turške čete v vilajetu Van, ob perzijski meji, dobile ojačenja.

Sreda, 23. decembra 1914.

Turški glavni stan je 22. t. m. objavil naslednje poročilo: Na kavkaški fronti so ob nekem nočnem napadu na ruske postojanke pri Arhi, 30 km vzhodno od Köpriköi, naše čete iznenadile Ruse, ki so pobegnili ter pustili za seboj veliko število mrtvih in ranjencev.

Četrtek, 24. decembra 1914.

Na Angleškem in v Rusiji so zelo razburjeni, ker so Turki osvojili v Kavkazu blizu Batuma angleški rudokop bakra. Vojaškim oblastem je ukazano, naj vse store, da zopet osvoje rudokop, v katerem izkopljejo nad 24.000 ton bakra.

Petek, 25. decembra 1914.

Glavni stan objavlja: Na kavkaški mejni del Oltyjem in Idom so si naše čete priborile odločilno zmago. Bitka med neprestanimi našimi uspehi še traja. Doslej smo uplenili 6 topov in veliko množino streliva in materijala ter ujeli nad 1000 Rusov, med njimi enega polkovnika.

Neki angleški križar je včeraj poizkušal udreti v Akabo, a ga je ogenj naših topov prisilil, da se je takoj umaknil, ne da bi bil napravil kako škodo.

Sobota, 26. decembra 1914.

Glavni stan objavlja: Kot dopolnitev k včerajšnjemu poročilu smo prejeli od kavkaške armade naslednjo brzojavko: Naše čete so vrgle sovražnika čez mejo nazaj. Spričo napadov naših glavnih sil so Rusi zapustili svoje postojanke pri Azab-Kalemben-Ardošu ter so v neredu zbežali. To delo otomanske armade tvori točen odgovor na ruski objavi z dne 17. in 20. decembra, v katerih se naznanja, da je morala turške armade strta in da so jo Rusi v nekem nočnem napadu premagali, v katerem da so ji prizadejali izgube.

Nedelja, 27. decembra 1914.

Na kavkaški črti turške armade zmagovito prodirajo.

Turčija—Anglija.

Ponedeljek, 21. decembra 1914.

Iz Carigrada se poroča: V Sudanu v Egiptu so se pričeli boji. Hakim iz Darfura je pričel z 80.000 možmi napadati. Dežela Eb Kab pri Dongoli, ki pripada angleško-egipčanskemu Sudanu, se je dvignila. Angleži odpošljajo vojake čez Rdeče morje. Beduinci so preprečili, da ni mogel neki vojaški vlak voziti čez Hartum.

Sreda, 23. decembra 1914.

Nemški listi poročajo iz Carigrada: Da osvobodi Egipt, je predvčerajšnjim turška armada odrinila pod poveljstvom Djemail paše iz Damaska proti Sueškemu prekopu. Brat šejka Senusov, Mehmed Senusi, ki je bival kratek čas v Carigradu, se nahaja v spremstvu Djemail paše.

Na morju.

Uradno se je razglasilo iz Dunaja 23. decembra. Ob naši obali so naše obrežne baterije in stražne ladje potopile francoski podmorski čoln »Curie«, ne da bi ta mogel napasti. Poveljnika in 26 mož so naši rešili in ujeli, le drugi častnik se pogrēša.

Naš podmorski čoln XII, poveljnik linijski poročnik Egon Lerch, je 21. decembra dopoldne na otrantski cesti napadel francosko brodovje, ki je bilo sestavljeno iz 16 velikih ladij. Na poveljniško ladjo tipa »Courbet« sta bila izstreljena dva torpeda, ki sta oba zadela. Zmešnjava, ki je nato nastala med sovražnim brodovjem, nevarna bližina posameznih ladij in valovito morje pri meglenem vremenu je preprečilo, da ni bilo mogoče dognati nadaljne usode zadete ladje. — Listi cenijo uspeh podmorskega čolna XII tem višje, ker bo zadeti francoski dreadnot, če se morda že ni potopil, na vsak način nesposoben za boj v tej vojski. — Nemški časopis »Kölnische Volkszeitung«

izvaja, da smemo boj, ki se vrši v otrantskem prelivu, častno staviti dejanjem nemških podmorskih čolnov na stran. Zavezniki so lahko ponosni na ta vojaški uspeh. — Poveljnik podmorskega čolna XII., linijski poročnik Evgen Lerch je Gradčan. Njegov oče, kontreadmiral, se je preselil v Gradec, kjer še sedaj živi njegova mati. — Iz Shangajja se poroča, da je potopila nemška pomožna križarka »Princ Wilhelm« ob južnem obrežju južne Amerike štiri angleške trgovske ladje.

Dom in svet.

AGITIRAJTE ZA »DOMOLJUBA«.

Novo leto se bliža in ž njim čas naročitve. Agitirajte povsod za »Domoljuba«, ki je najcenejši in najboljši prijatelj našega ljudstva. Dokler bo hodil »Domoljub« v naše družine, in dokler bodo imele naše hiše »Domoljuba« za hišnega prijatelja, ne bodo nasprotniki cerkve in domovine ničesar opravili. Kjer se bere »Domoljub«, tam je doma katoliška zavest. Najboljši in najzavednejši možje katoliške stranke so naročniki in bralci »Domoljuba«! Na delo za »Domoljuba«! To Vam najtopleje polaga na srce Vaš zvesti prijatelj, učitelj in vodnik »Domoljub« zadnji dan starega leta!

Našim junakom, ki trpe in se bore za nas v snegu in v mrazu, našim junakom v galiških blatnih jarkih, na mrzlih srbskih višinah, na črnoгорskih skalah, v zaprtih utrdbah, kjer čuvajo kakor orli nad cestami in nad morjem, v letalih, odkoder se ozirajo kakor sokoli po našem sovražniku, na ponosnih avstrijskih brodovih — našim junaškim četam na kopnem in na morju — leto nevenljive slave in uspeha! — Našim ranjenim junakom, ki trpijo in čakajo zdravja po bolnišnicah, ki so prinesli nepopisne žrtve z občudovanja vrednim junaštvom: Vaše rane so naše rane, Vaše bolečine so naše bolečine. Dokler bo stal svet, se bo pela Vaša slava, s spoštovanjem se Vam klanja hvaležna domovina. — Našim junakom, ki se pripravljajo na pot: Domovina je v stiski. Ozira se z zaupanjem na Vas. Zanesite v poliane smrti pogum življenja, ovenčajte si čelo z lavorjem, kakor so se venčali Vaši bratje. Ne bojte se zime in moči sovražnikov. Bog je z nami! Čuval je Avstrijo že marsikatero hudo leto in čuval bo Vas. Bog z Vami, ljubljeni junaki!

Avstrija stopi v novo leto, ki bo polno nepreračunljivih dogodkov. Kaj nam prinese? Ne glejmo plašno v prihodnost. Avstrija je dokazala onim, ki so ji pisali smrt in si so že delili v mislih in načelih njene dežele, pokazala je, da ima moč in pravico obstanka. Vse rovanje in večletno delo sovražnikov ni zaleglo. Avstrija stoji in hoče stati. Trden bran in pravica narodov, ki se družijo okrog njenega prestola. »Bit će Avstrija za vse,« so peli v Vodnikovem času, zapojmo tako tudi mi sedaj, želimo in sklenimo, da najde Novo leto vse avstrijske narode v skupnem soglasnem delu za dobrobit svoje ožje in svoje širne domovine. V tem namenu se ne bojimo žrtev ne

dela, plačilo bo boljša prihodnost naših otrok. Naj nam prinese Novo leto slaven mir!

Čast našim ranjenim junakom! Ovenčani, ponosni, ravni in čili so bili, ko smo jih spremili na kolodvor, z veselo pesmijo, z živio-klici. Šli so, da varujejo nas. Da ležimo mi mirno v mehki postelji, da sedimo varni pod toplo streho, so ležali in ležali oni v blatnih jarkih, žrtvujejo svoje ude, svoje življenje, v nečloveških naporih in trpljenju. Zdaj se vračajo zdelani, bolni, ranjeni, pohabljeni, a polni slave. Ne vemo, ali so nam bili bolj pri srcu, ko so odhajali v našo bran, ali so nam zdaj bolj, ko prihajajo ranjeni, potem ko so izpolnili junaško svojo vojaško dolžnost. Rekel bi skoraj, da so nam zdaj bolj dragi. In to pokažimo z dejanjem. Povsod čast našim ranjenim junakom! Oni so izvršili svojo dolžnost do nas, izvršujemo mi svojo do njih. Država ne zmore v tem hudem času vsega, pomagajmo in delajmo vsak po svojih močeh, raje več kakor manj. Poskusimo privabiti smehlaj na izmučene obraze ranjencev, darujmo, žrtvuimo in Bog se bo ozrl na nas.

Odlikovani bratje. Brata Alojzij in Josip Velka vrh iz znane rodbine v Ljubljani sta službovala pri vojaki, in sicer Josip kot major pri 79. pešpolku na Reki, Alojzij kot polkovnik pri 30. pešpolku v Lvovu. V vojski sta bila Alojzij na severnem, Josip pa na južnem bojišču. Oba sta padla. Podpolkovniku Alojziju je bil podeljen po smrti viteški križ Leopoldovega reda za vojno dekoracijo, majorju Josipu pa vojaški zaslužni križec tretje vrste za vojno dekoracijo. — Odvetnik dr. Emil Stare, rezervni poročnik 28. dež. brambnega pehotnega polka, je bil povišan za nadporočnika. Njegov brat, poštni asistent Edvard Stare je bil odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo in predlagan v povišanje.

Odlikovan slovenski vojni kurat. Čast. gospod Ivan Golec, duhovnik lavantinske škofije, je bil radi svojega hrabrega in požrtvovalnega vedenja pred sovražnikom odlikovan z duhovniškim zaslužnim križcem na belo-rdečem traku. Čast. g. Golec je vojni kurat III. kora in se udeležuje bitke v Galiciji.

Vojska in Božič. Krvavemu borenju tudi božični prazniki niso prinesli odmora. Tisti, ki so pričakovali, da bodo pravoslavni spoštovali naš Božič, so se bridko varali. Ravno na sveti večer in celo sveto noč so Rust, kakor nalašč, s podvojeno silovitostjo napadali naše čete. Na sveti večer so grmeli topovi, cvrčali šrapneli in delovali bajoneti kakor ob navadnih dneh tega velikanskega boja.

V tuji zemlji so pokopani. Na severnem bojišču je padel Ivan Plevnik, desnetnik 87. pešpolka, doma pri D. M. v Polju. — Na severnem bojišču je padel nadporočnik 15. pešpolka Viktor Počkar. — Padel je na južnem bojišču Adolf Linhart, četovodja domobranskega polka št. 57. — Fran Pravar, uradnik deželnege odbora kranjskega je padel na južnem bojišču. — V bolnici v Miskolczu je na ramah umrl nadučitelj Krauland iz Bele peči. — Jožef Butkovič, oženjen posestnik v Leskovcu je padel 20. oktobra pri Novem mestu v Galiciji. Zasebna pisma

naznanjajo, da sta na severnem bojišču padla Miha Juvan iz Gorice in Anton Paček iz Malega Mraševa; na južnem pa Viktor Faletov iz Leskovoa in Ivan Hercog iz Libela, vsi iz leskovške fare.

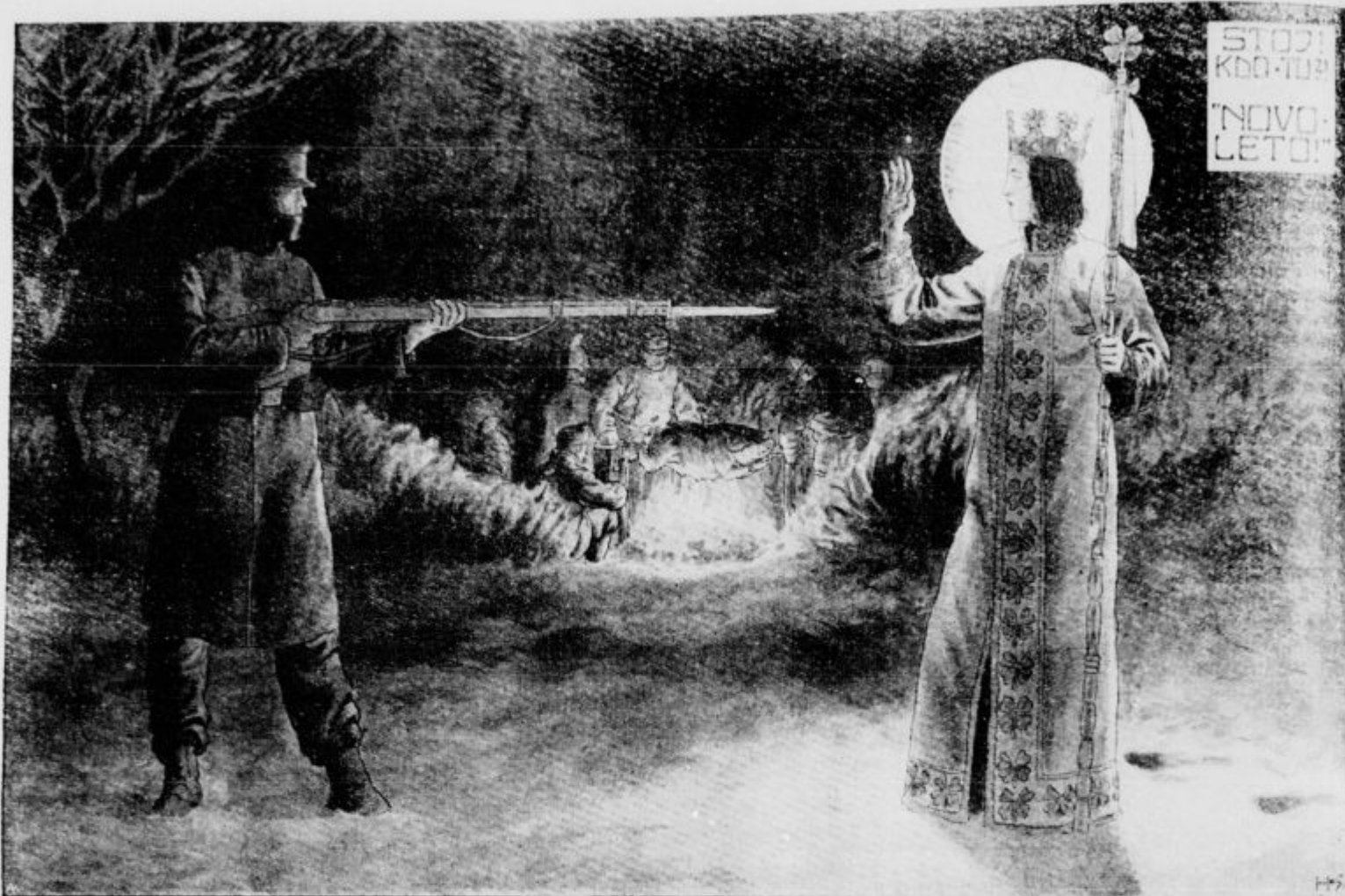
Novi grobovi. V Ljubljani so umrli: Anton Verovšek, znani igralec. — Znani vpokojeni pismonoša Andrej Kraner. — Bivši odvetnik in posestnik dr. Fran Munda, ki je volil veliko svoje premoženje v večini društvu za podporo visokošolcev in nekaj tudi Marijanišču. — V Škofjiloki je umrl gostilničar in posestnik Franc Sušnik, brat preč. g. kanonika Ivana Sušnika. — V Bovcu je umrla gospa Josipina Gruntar iz znane špičkove rodbine v Kobaridu. — V Vipavi je umrla gospa Ana Dolenc. — V Ljubljani sta umrli gospe Marija Čik, znana trgovka in Vida dr. Natlačena, soproga g. dr. Natlačena.

»Mrtvi«, ki so se oglasili iz ujetništva: Janez Zupan, korporal 17. pešpolka iz Bohinjske Češnjice, je bil proglašen mrtvim. Sedaj se je oglasil, in poroča da se nahaja v ujetništvu v Charkowu. — Franc Muška iz Toplic na Dolenjskem je pisal staršem, katerim so drugi vojaki pripovedovali, da je njih sin padel dne 26. avgusta, iz ruskega ujetništva, da je zdrav. — Tudi Ivan Stojan iz Sela pri Bledu, o katerem so pripovedovali, da je v neki cerkvi zgorrel, je pisal domov iz ruskega ujetništva. — Vsi domači so mislili, da sta že med mrtvimi Ivan Kregar iz Loga pri Brezovici in Ivan Škrjanc iz Hrušice pri Ljubljani. Pa sta oba pisala iz ruskega ujetništva.

Umrli je po dolgi mučni bolezni naš dolgoletni zvesti naročnik Jož. Vrančič, uslužbenec južne železnice. Večni pokoj njegovi duši!

Ogenj. Iz Preske poročajo: Dne 23. t. m. ob 9. uri zvečer je pričelo goreti gospodarsko poslopje gospodarja Ovajnjarja, domače Kosovo. Brizgalnice so bile takoj na kraju nesreče. Posebno se je izkazala brizgalna iz Preske, tako da so ogenj omejili na gospodarsko poslopje. Zažgala je hudobna roka. — 15. decembra ob 9. uri zvečer se je zelo posvetilo v Novem mestu. Ljudje so prišli na trg in iz kapteliske cerkve so gledali ognjegasci, kje bi li bil ogenj. Vse je mislilo na bližnjo vas Ragors. Poizvedeli pa smo, da je gorelo v Kotu obč. Prečna in pogorelo gospodarsko poslopje Janeza Gačnik. Zažgala sta do 8 let stara Gačnikova sina. Zakurila sta v hlevu, češ saj lahko takoj pogasiva, kar se jima pa ni več posrečilo. Zgorelo je vse, vrhu tega tudi dva prašiča, sama pa sta se še pravočasno rešila. Žveplenke je mati pustila na ognišču, do katerih sta ta dva prišla. Pazite na ogenj.

Tako umirajo Orli! Padel je na bojišču četovodja Ivan Petkovšek iz Hotedršice. Rajni je bil neumorno delaven v naši organizaciji. Bil je načelnik odseka Orla v Hotedršici in logaškega okrožja ter podpredsednik izobraževalnega društva. Značilne so besede, ki jih je izrekel, preden je odšel na bojišče: »Gremo v boj, da zmagamo, ako Bog da; če pa padem, naj padem za domovino. Srčbite za društvo in čimprej si postavite »Dom«. Mlajšim članom Orla pa poveljte, da mora biti prvi

Orel zvest veri in domovini. Spominjajte se me, ako padem.* Časten spomin vrlemu junaku!

Prošnja. Ana Ambroš v Marbecku pri Mörsu U št. 22 g, Nemčija že od 22. avgusta ni dobila nobenega poročila od svojega moža Alojzija Ambroša, ki je pri 17. pešpolku, vojna pošta št. 201. Če bi kdo kaj vedel od njem, naj blagovoli sporočiti na gornji naslov. — Ivan Šantelj, posestnik v Goričah župnija Hrenovce ima svojega sina Antona (17. pešpolk, 4 komp., vojna pošta št. 32) v vojski. Ker že zelo dolgo ni o njem nobenega poročila, se prosi, če bi kdo kaj vedel, da naj sporoči na gornji naslov.

Ta bo pa pomnil! Iz Ilirske Bistrice so nam poročali: Na dan odhoda k vojakom so sedeli in pili v gostilni pri Tonetu možje in fantje. Najbolj znan med njimi je bil Premc. Vriskal in pel je kolikor je mogel. Svojemu sosedu, ki je moral k tistemu polku št. 97, kot Premc, je dejal: »Le čakaj, Kmet, boš videl, kako ti bom jaz prinesel kruha in mağari tudi drobnic (hrušk), ko boš lačen in boš ležal v kakšnem jarku. Če boš pa ranjen, te bom polival z vodo. Le čakaj, boš videl.« Pisec teh vrstic je bil priča temu pogovoru. Premc in Kmet sta šla v vojsko. Sedaj je prišel Kmet domov, ker ga je šrapnel ranil, in je pripovedoval to-le: »Ležali smo v strelnih jarkih. Poljska kuhinja ni mogla do nas. Bili smo zelo lačni. Premišljeval sem ravno, kako je z drugimi mojjimi tovariši, ali so še živi, ali že mrtvi. Kar se oglasi zraven mene znan glas. Bil je Premc. Vprašal me je, če sem

kaj lačen. Dal mi je velik kos kruha in pa hrušk, ki jih je dobil pri nekem kmetu. Oba sva se smejala, ko sva se pri tem spomnila na najin pogovor doma v gostilni pred odhodom v vojsko. Pa to še ni bilo dosti! Čez dva dni me je zadel šrapnel. Onesvestil sem se. Ko se zopet zavem, vidim, da stoji zraven mene Premc; obvezal me je, dal mi konjaka in me polival z vodo. Bil je namreč pridelen k saniteti. Nesel me je potem dve uri daleč do postaje »Rdečega križa«. Nikdar ne pozabim tega. Če prideva oba srečno domov, bom skušal povrniti Premcu prijateljstvo kolikor bom le mogel.« — Tako je zaključil Kmet resnično pripovedovanje.

Varčen mož. Janez Sever iz Zemona je šel 27. julija k vojakom. Vzel je seboj 20 K. Ko ga je žena obiskala, ji je vrnil vseh 20 K. Za ta denar je nakupila žena zimske obleke. Čez nekaj časa ji je na mož poslal še tistih 20 K, ki jih je izdala za zimske obleke in ji pisal: »Jesti imamo dosti, drugega ne potrebujem, Ti pa imaš doma šest za jesti, pa nobenega za delat. Zato bolj potrebuješ kot jaz. — Je res vrl vojak ta mož!

Pisatelj »Slovenskih fantov«, g. podpolkovnik v. p. Jernej pl. Andrejka, je dokončal svoje 40letno službovanje pri vojakih že pred petimi leti in se ne nahaja sedaj na nobenem bojišču. Odliko vojaški zaslužni križec z vojno dekoracijo nosi že 36 let. Stotnik Viktor pl. Andrejka, sin pisatelja »Slovenskih fantov«, pa se nahaja na južnem bojišču in je

bil zaradi izredne hrabrosti odlikovan z zaslužnim križcem z vojno dekoracijo. Kolikor je nam znano, je gospod stotnik pl. Andrejka bil dodeljen svojčas 71. pehotni brigadi na Reki ter je že med vojno napredoval za namestnika šefa generalnega štaba pri 36. pehotni diviziji. Stotnik pl. Andrejka se je odlikoval v zadnjih naših zmagonosnih bojih proti Srbom pri Krupnju in Valievu s tem, da je v najhujšem sovražnem ognju izsledil sovražnikove postojanke in tako vanogo pridonogel k uspehu našega orožja. Mlademu častniku, ki svoje ožje domovine nikdar ni pozabil, iskreno častitamo!

Iz Posavja nam poroča mlekarica, da je oblast dovolila, prodajati mleko v Ljubljani po 24 h liter.

Po več sinov imajo v vojski: Andrej Bertonec. žel. čuvaj v pokoju iz Stražišča pri Kranju ima štiri sinove v vojski.

Pisarna »Slov. kršč. soc. zveze« in »Slovenske Straže« je zopet odposlala 40 velikih zavojev slovenskih knjig na razne bolnice v Avstriji in na Ogrskem. Doslej je pisarna razposlala na približno 170 naslovom okolu 10.000 slovenskih knjig za slovenske vojake-ranjence.

Katoliško tiskovno društvo v Ljubljani za vo'ne namene. Katoliško tiskovno društvo v Ljubljani je prevzelo vojnega posojila za 15.000 K, v tiskovinah, listih in knjigah je slovenskim ranjenim vojakom po raznih avstrijskih

bolnišnicah razposlalo do 20. decembra blaga v vrednosti 5000 K, za božičnico vojaškim ranjencem v Ljubljani 200 K, odboru za podporo beguncev v Ljubljani 200 K, Rdečemu križu 1000 K in deželni pomožni akciji 1000 K.

Mednarodno mirovno posvetovanje v Kodanju. Socialni demokratje raznih dežela sklicujejo 17. in 18. januarja v Kodanju mirovno posvetovanje. Časopisje in občinstvo je izključeno od posvetovanja. Konferenci sledi velik, javen demonstracijski shod za mir.

Potiorek v Celovcu. Bivši poveljnik balkanskih čet vpokojeni feldcajgmojster Potiorek je odpotoval v Celovec.

Iz Rima se je 26. t. m. poročalo: Kraljica je srečno povila hčerko, ki jo bodo krstili za Marijo. Kraljičino in princezinjino stanje je izvrstno. — Listi poročajo, da se povodom rojstva princesinje Marije pomiloste politični zločinci in nekaj navadnih zločincev z manj težkimi zločini.

Cesar in Božič. Kakor vsako leto, je tudi letos preživel naš cesar božični večer v družini svoje hčere nadvojvodinje Marije Valerije, ki je prišla za božične praznike v Schönbrunn. Ob 5. uri popoldne se je zbrala cesarska družina v salonu nadvojvodinje Marije Valerije okrog lepo okrašenega božičnega drevesca. Nadvojvodinja je nato razdelila božične darove. Ob 6. uri je bila večerja, nakar je šel cesar, kakor navadno, ob 8. uri k počitku.

Božič v Vatikanu. V ponedeljek 21. t. m. je bila zadnja adventna pridiga v prisotnosti svetega Očeta v Vatikanu. Dne 14. t. m. je sprejel sveti Oče kardinale, ki so mu izrekli božična voščila. V odgovoru je poudarjal sveti Oče, da se bo tudi v naprej prizadeval, da nastopi prepotrebni mir kmalu. Božični prazniki niso vsakdanjega reda v Vatikanu nič izpremenili. Sveti Oče vstane vsak dan ob pol 7. uri. Nato daruje sv. mašo in je potem prisoten še pri eni sveti maši. Potem se zatopi v dolgo duhovno premissljevanje. Za zajutrek dobi kavo in kruh s surovim maslom. Ob pol 9. uri sprejme državnega tajnika, potem pa prične delati za pisalno mizo. Ob 10. uri se prično sprejemanja, ki trajajo navadno do 1. ure popoldne. Za temi molí sveti Oče brevir, ob pol 2. uri pa obeduje hitro in preprosto. Po obedu pridejo k svetemu Očetu svetniki ali stari prijatelji, trikrat na teden pa gre sveti Oče po obedu na sprehod v vatiškanske vrtove. Ob 4. uri gre sveti Oče zopet v svojo delavnico, kjer dela do pol 9. ure. Potem je večerja in molitev iz rožnega venca. Za tem pa dela še sv. Oče v svoji spalnici, kjer ima tudi pisalno mizo, navadno do pol 12. ure ponoči. Molitev in delo, pa malo razvedrila, to je dnevni red naslednika svetega Petra. Ta strogi dnevni red pa more sv. Oče držati le, ker je zelo močnega zdravja. Nikdar še ni bil bolan.

Obžalovatil so. Dne 4. decembra so dobili nemški vojaki na francoskem bojišču vojaka na straži ležati mrtvega s prestreljeno glavo in odrezanimi ušesi. Vse se je zgražalo nad krvooločnostjo francoskih vojakov. Drugi dan pa je

prišel k nemškimi vojakom francoski poročnik in je prosil, da naj se mu zavežejo oči in naj se ga pelje k poveljujočemu generalu. Prošnji se je ustreglo. Pred generalom je izjavil francoski poročnik, da noče njegova četa imeti nič skupnega z onimi, ki je zakrivil grozodejstvo nad nemškimi vojakom. Francozi so tistega vojaka, ki je to zakrivil, takoj drugi dan ustrelili. Na ta način so izbrisali madež raz se, kar je tudi prav in kar jim je v priznanje.

To je požrtvovalnost! V neki vasi na Češkem so bili nastanjeni črnovojniki Čehi in Tirolci, ki so se prav dobro med seboj razumeli. Bili so že starejši možje, ki so imeli doma družine. Prišlo pa je povelje, da naj se napravi takomenovana marškompanija za v boj. Major je razglasil, da naj se oglasijo najprvo tisti, ki hočejo iti prostovoljno. Precej, toda ne dovolj, se jih je oglasilo. Zato je bilo treba določiti še druge. Določen je bil med drugimi tudi mož črnovojnik, ki je imel doma ženo in šest otrok. Težko mu je bilo, toda kaj mu pomaga. Vprašal je pa vendarle majorja, če bi bilo dovoljeno, ako dobi namestnika, da pojde drug namesto njega, on pa da ostane v službi v vasi. Major je dejal, da je to dovoljeno, seveda ni nihče mislil na to, da se bo temu črnovojniku posrečilo dobiti med tovariši namestnika. Čez par ur pa pride ta, za v boj določeni črnovojnik s Tirolcem črnovojnikom in pove, da hoče ta namesto njega k marškompaniji. Vsi so bili začuden in major vpraša Tirolca: »Ali nimate družine in otrok, da ste se odločili hi?« — Tirolec pa odgovori: »Imam ženo in tri otroke, toda ta moj tovariš ima ženo in šest otrok, zato je njega bolj škoda, če pade nego mene.« Vsi so bili ginjeni nad toliko požrtvovalnostjo. Tovariša pa sta se objela in poljubila pred komisijo. To je res junastvo in ljubezen!

Zaradi petih cigaret dve in pol leti zapora je dobil pred vojaškim sodiščem v Berlinu neki nemški vojak, ker je teh pet cigaret vzel ranjenemu tovarišu od božičnih daril, ki so jih vojniki prejeli. Sodišče je reklo, da mora tako brezobzirno postopati, ker je dejanje samo na sebi, brez ozira na vrednost ukradeni cigaret, tako grdo, da zasluži najstrožjo kazen. Dejanje namreč, da se dobi v tem času človek, ki okrade tovariša, horečega se za domovino.

Nekaj podobnega s tem tatovom je tudi pri oderuhih, ki sedaj revno ljudstvo odirajo s strašnimi cenami za živila. Tudi ti so podobni tatovom, ki kra-dejo iz žepov največ onih, ki so poslani za domovino v boj očete in sinove. Tudi za take ljudi bi bilo na mestu brezobzirno visoka kazen.

Draginja se je začela kazati tudi pri čevljih in klobukih. Oboje je v ceni celo poskočilo.

Polzkušen samomor. Ljubljanan Miroslav Sartory je bil v bitki ranjen. Zdravil se je v bolnišnici v Budimpešti, katero je pa kar na svojo roko zapustil in se odpeljal v Ljubljano k staršem. Ko je izvedel, da ga išče za to policija,

je šel na hodnik hiše, v kateri stanujejo njegovi starši, in se nevarno obstrelil z revolverjem. Pravijo, da ni bil pri zdravi pameti.

Ranam je podlegel v celovški bolnišnici vodja mlekarne v Trnovem, Ivan Albrecht. Odrezali so mu desno roko, ker se mu je kri zastropila. Bil je blaga duša. Vedno se je učil in se skušal spopolnitj v svoji stroki. Edino njegovo veselje so bile knjige in pa mlekarina. Zapušča ženo s štiri mesece starim otrokom.

Tožba. Slovenski odvetnik v Celovcu dr. J. Brejec je tožil urednika graškega lista »Grazer Tagblatt«, ker so mu v listu podtikali srbofilstvo in drugo. Urednik je bil obsojen na denarno globo 50 kron in mora vse žalitve preklicati.

Žrtvujte 5 vinarjev za dopisnico in sporočite po njej svoj naslov »Srečkovnemu zastopstvu 12«, Ljubljana, glasom današnjega oglasa.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katero jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4^{3/4}% brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Nalezljivosti

se nam ni bati, ako si ohranjamo telo skrbno čisto, odporno in močno, torej zdravo in skrbimo za brezhibno prebavo ter redno presnavljanje. Svetovati je torej, da je za negovanje telesa vedno pri hiši Fellerjev priporočeni, razkužujoči, antiseptični fluid iz rastlinskih esenc z znanko »Elza-fluid«, ker prav izborno služi pri revmatskih bolečinah, prehlajenju, onemoglosti, proti zlim posledicam prepiba in vlažnosti, za negovanje in čiščenje ust in kože. 12 sklenic stane poštnine pristo samo 6 K. Ravnotako potrebne so Fellerjeve prebavo pospešujoče, želodce krepčujoče srbbarba kroglice z znanko »Elza-kroglice«, ki stanejo 6 skatije, poštnine pristo samo 4 K 40 v. Daleko čez 100. 00 zahvalnih pisem potrjuje veliko vrednost teh domačih zdravil, ki bi jih prav sedaj ne smelo manjkati nikjer. Pristna se dobivajo od lekarnarja E. V. Feller v Stubici, Elzaing št. 16 (Hrvatsko). 3230

Dopisi.

Žužemberk-Dvor. Trgovci teh občin so sklenili, da se letos in v bodoče ne bodo delila novoletna darila bodisi v koledarjih ali pa v blagu ter bodo zaradi tega prispevali za »Rdeči križ« in za v vojni uboge obolele vojake.

Drenov grič. K božičnemu obdarovanju vojakov in ranjencev na Vrhniki je pri-

speval Drenov grič, Lesno brdo, Sap 126 klobas, 10 potic, nekaj svinjenine, vina, cigaret in peciva. Vsem blagim srčna hvala! — Šolsko vodstvo Drenov grič.

Iz Škocijana pri Mokronogu. Kupce za vino opozarjamo, da tukajšnja Kmečka zveza rada pošlje naslove zanesljivih vinogradnikov, ki imajo na prodaj vino, in naznani obenem ceno, po kateri se vino dobi. — Iz naše župnije je šlo na vojsko 226 mož in fantov, od teh jih je 26 ranjenih, 11 bolnih, 3 ujeti, ubitih je po dosedanjih poročilih 5, takih pa, ki že tri mesece niso pisali, je pa 37. — Kakor je pokazal zadnji semenj, je pri nas še silno dosti živine na prodaj, pa tudi konji se še dobé. Treba je, da enkrat podrezamo naše slavno občinsko vodstvo, da naj ne bo napredno v — blatu. Vsi sejmarji so se zgražali, da pusti občina, v kateri so tako veliki sejmi, pot na sejmische v tako slabem stanju, da morajo sejmarji gaziti blato malo manj kot do kolen. Res prava »šauergasa«, kras Škocijana, po zaslugi onih, ki so za to odgovorni.

Moravče. Nabor, ki se je vršil dne 14. t. m. za našo občino, je zopet precej spremenil vsakdanje lice. Od 41 nabornikov, je bilo sposobnih spoznanih za oročje 27. Kdaj da odidejo se še ne ve, a bržkone kmalu. — **Ranjeni** je v nogu Matevž Grošelj (Krešljan) iz Gor. Prekra, Anton Majdič (Čurnov) je pa pisal iz ruskega ujetništva. — **Krasce** pri Moravčah. Anton Roglič ml. (Vrbač) iz Krasce je izdihnil 17. t. m. po dolgi, dveletni bolezni svojo blago dušo. Vnetega društvenika in izvrstnega pevca bo v njem pogrešalo naše društvo, dobrega moža in očeta oziroma sina pa mlada vdova z otrokom in starši. Upajmo, da se veseli že pri Bogu, kateremu je zvesto služil celo svoje življenje. Naj počiva v miru! **Podpora družinam vpoklicanih k vojakom** je rodila, kakor povsod, tudi pri nas obilo nevošljivosti. Zato so se začela pisati brezimna pisma na razne oblasti, češ, ta ima denar v hranilnici, ni potrebna itd. In kaj je nasledek? Državno pravdnštvo jih tira pred sodišče zaradi hudodelstva goljufije. Mož v vojski, žena dela čez glavo, zdaj pa pota po sodiščih, skrbi, da jo še zapro. V tem groznem, skrbipolnem času, pa vendar mislimo, da ni to umestno. Vsaka družina, ki ima očeta v vojski, je potrebna podpore, še bolj si pa želi gospodarja doma, če tudi bi si morala od ust odtrgati, da bi dala toliko kot je dobila podpore.

Sv. Gregor. Zanimivo naključje. Kot dvojčka sta bila rojena France in Marija Zužek l. 1872. na Škrlovič. Oba trdna in zdrava, sta oba letos umrla, Marija po kratki bolezni, France pa je padel na srbskem bojišču. Oba vzgledna in spoštovana sta vedno ostala v očetovi hiši, Marija kot vrla gospodinja, on kot priden pomočnik očetu in bratu. Kako blagega srca je bil, nam kaže naročilo pred odhodom v vojsko, da naj se da 600 K njegovega denarja župni cerkvi sv. Gregorja v slučaju, da se ne vrne iz boja. Visoko vsoto je določil tudi za sv. ma-

še za svoj dušni mir in pokoj. Naj mu bo lahka naša jugoslovanska zemlja!

Iz Mekinj. Tukajšnja župna cerkev je dobila lep božični dar. Blag dobrotnik, ki pa neče biti znan širši javnosti, je poklonil Mariji prekrasen lesteneč (luster), ki je dolg 3 m, širok 1 m 60 cm. Izdelal ga je kaj lepo g. pasar Ivan Kregar. Delo hvali mojstra. Obenem je isti dobrotnik podaril cerkvi 14 svečnikov h križevemu potu, ki so tudi delo g. Kregarja. Obojni dar je vreden 2000 K. Plemenitemu dobrotniku naj povrne Bog na prošnjo Marijino!

Tržič. Na praznik Brezmadežne smo imeli lepo cerkveno slovesnost. Naš nekdanji kaplan, sedaj stolni kanonik v Ljubljani g. Ignacij Nadrah, je imel slovesno sv. mašo, popoldne pa je po vrlo lepem nagovoru sprejel 27 deklet v dekleško Marijino družbo, katero je sam ustanovil pred 16 leti.

Iz Tržiča. Več namišljenih mrtvecev se je zadnji čas iz ruskega ujetništva oglasilo. Med drugimi Franc Globočnik, Bečan, Stefe, te dni pa zopet Jožef Jerman, o katerem se je splošno govorilo, da že leži mrtev v Galiciji. Vsi ti se nahajajo globoko notri v Sibiriji. Baje se nahajata med ujetniki tudi Franc in Mihael Ovsenek, ki sta bila od raznih vojakov že davno proglašena kot mrliča. S tega je posneti, kako malo je govoriti raznim govoricam. Tudi par šentancev je med ruskimi ujetniki. Župnija Tržič sama je dala nad 400 vojakov državi. Bog daj, da se povrnejo vsi zdravi in nepoškodovani med svojece.

Iz reške doline. »Oživel« so od nas kar trije naenkrat in sicer: Kristijan Mežnar iz Loz, ki je bil že v izkazu o izgubah in pa Anton Gubec iz Il. Bistrice ter Slave Grgčtov iz Kozez. Od nobenega ni bilo nič glasu in objokovali so jih njih domači, ter celo zvoniti so dali za Mežnarja, kar pride pismo iz Rusije in potolaži domače. Bilj so ujeti in se nahajajo nekje v Sibiriji. Tako upamo, da bode še marsikdo »oživel«. Le pogum tisti, ki imate svojece na bojišče.

gospodarske vesti.

Mrtvi denar. Že dolgo let ni bilo toliko denarja med ljudstvom, kakor ga je sedaj. Nekateri so ga namreč vzdignili iz hranilnic v napačnem strahu, da bo denar hranilnicam pobran. Drugi so govejo in drugo klavno živino v primeri z resnimi razmerami prav nizko in gotovo v gospodarsko škodo prodali. Za konje in vozove se je dobilo več milijonov. Moramo sicer dati državi vse potrebno, pri gospodarstvu se bo pa vendar poznalo. 5 do 10 milijonov so dobili kmetie samo za konje, za govejo živino pa še enkrat toliko. Cena prašičem gre krepko naprej. Pri fižolu je cena poskočila za 150 odstotkov. Prejšnja leta je bil po 20 do 22 K kg, zdaj se plačuje po 60 K. Tudi za žito in predivo se je dobilo

nekaj milijonov. Družine vpoklicanih vojakov tudi dobe od države samo v naši deželi gotovo do 1 milijona kron na mesec. Torej denarja je veliko med ljudmi. Zakaj ga pa nekaterim hranilnicam še vedno pri-manjkuje?

Kakor rečeno, vlada povsod velika nezaupnost. Pametni ljudje čisto dobro vedo, da je denar v hranilnici najbolj varen, če ima hranilnica izposojen denar pri domačih posestnikih. Kako naj bi se pri takih denar zgubil ali prišel sovražnikom v roke? Če zgubi denar vrednost, jo bo zgubil najprvo bankovec. Ob času francoske revolucije, ko so bankovce tiskali brez kritja v zlatu, je bil res papirni denar nazadnje brez vrednosti. Pri nas in po svetu ima pa naš bankovec še vedno svojo veljavo. Če jo zgubi, kar za enkrat še misliti ni, jo bo zgubil, kateri ga ima. Hranilnica ima pa denar izposojen, torej ni vezana na vrednost bankovca. Popolno je torej varen bankovec, toda še bolj je varen denar pri hranilnici. Kdor pa denar doma tišči, oskoduje sebe in s tem narodno gospodarstvo za obresti. Vsi moramo gledati, da se gospodarska moč krepi in krepko napreduje. Tak črnogled je pa tudi vzrok, da se gospodarstvo ne more razvijati. Za vsak napredek v gospodarstvu je treba denarnih sredstev. Navadno pa taki, ki veliko delajo, nimajo preveč gotovine na razpolago. Pomagati morajo hranilnice, katerim dajo denar vsi, kateri jim zaupajo. Ko se gospodarstvo izboljša, se obresti prav lahko plačajo, počasi se vrne tudi glavica. Ako pa ni kapitala na razpolago, je vsak napredek nemogoč.

Če torej denar tako neumno doma hraniš, oskoduješ sebe, oviraš splošni napredek in si ena velika coklja v našem gospodarstvu. Saj bi bila lahko v teh časih naša dežela lahko zgled vsem drugim. Spravi torej hitro skupaj vse, kar moreš in nesi precej v domačo hranilnico, da ti bo kapital z novim letom že obresti donasal.

Najvišja cena za jajca in krompir v nadrobni prodaji. C. kr. deželna vlada je določila najvišjo ceno za nadrobno prodajo jajc na 12 vinarjev od kosa ter najvišjo ceno za jedilni krompir s 13 vinarji od 1 kg za celo deželo Kranjsko.

Najvišjo ceno za petrolej na celem Kranjskem je c. kr. deželna vlada dne 26. decembra razveljavila vsled stalnega valovanja cen v trgovini na debelo.

Pomanjkanje žita v Italiji. Iz Rima se poroča: Vsa javnost se bavi z vprašanjem o pretečem pomanjkanju žita. Poslanec Adnesi se boji, da bo Italija že aprila, maja in junija 1915 brez žita, ako se vladi ne posreči zagotoviti trgovini z žitom svobode. To se naj zgodi v sporazumu z angleško vlado, ki sedaj uvoz žita v Italijo nadzoruje in ovira, ker se boji, da gre mnogo žita, namnejenega za Italijo, na Nemško. Tudi poslanec Benaglio toži, da je uvoz pšenice čedalje težavnejši, vsled česar rastejo cene neprestano. Poslanec Cassin priporoča, naj nakupi vlada večje množine žita v Ameriki ter poskrbi sama za prevoz. Poslanec Fumarola pravi, da se cene žitu v Apuliji neverjetno dvigajo; priporoča nakup v Ameriki in na Rumunskem po državi, ki naj odda potem žito občinam in gospodarskim zadrugam, katere naj po-

sredujejo pri prodaji žita zasebnikom. Poslanec Legnani trdi, da Švica v Genovi preklada znatne množine žita v transitnem prometu; to žito da gre na Nemško. Tako postopanje da le škoduje nevtralnosti Italije.

Tujski promet v Italiji. Laški listi poročajo, da izgubi vsled vojske letos Italija 500 milijonov lir, ker ni tujcev v Italijo vsled vojske.

Najvišje cene krompirju. Trgovinsko ministrstvo je določilo najvišje cene krompirja v veletrgovini. Na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem so določene cene za izbran krompir 100 kg K 10-50; neizbran krompir K 6-50. Na Goriškem, v Trstu in v Istri je določena cena izbranemu krompirju z 11 K, neizbranemu pa s 7 K. Na Nižnjem Avstrijskem 9 K, oziroma 6 K, na Zgornjem Avstrijskem 10 K, oziroma 6 K. V Dalmaciji izbrani 12 K, neizbrani 7 K. Na Tirolskem in Predarlsem 11 K, oziroma K 6-50, na Češkem, Moravskem in v Šleziji 9 K, oziroma 6 K. Politične deželne oblasti so pooblašene, da določijo najvišje cene krompirju v mali trgovini. Lastnike zalog krompirja lahko deželna politična oblast pozove, da dobavi krompir po določenih najvišjih cenah, v kolikor ga ne potrebujejo za lastno uporabo. Kmetom in industrijcem se tiste množine puste, ki jih potrebujejo za seme in za izdelovanje v svojih obratih. Če lastnik ne sledi pozivu, lahko deželna politična oblast na lastnikov račun proda njegovo zalogo krompirja. Izvzet je krompir, ki se dobavi iz carinskega inozemstva. Semenskemu krompirju lahko določi trgovinski minister drugo ceno. Prestopke kaznuje deželna politična oblast z denarnimi globami do 5000 kron.

Najvišje cene ovsu. Dne 25. decembra se je uveljavila ministrska odredba, ki določa najvišje cene ovsu. V veliki trgovini se ne smejo prekoračiti sledeče najvišje cene: Nižje in Zgornje Avstrijsko 20 kron, Solnograško K 25-50, Štajersko, Koroško, Kranjsko, Goriško, Trst in Istra K 26-50, Tirolsko, izvzemši deželne doklade na žito in Predarlsko K 27-50, Češko K 23-50, Moravsko in Šlezija 24 K, Dalmacija 27 K.

Mleka se je porabilo na Dunaju v navadnih časih na dan do 900.000 litrov. Toliko se ga je na dan na Dunaju prodalo. V zadnjih mesecih pa je šla ta številka precej nazaj. Dne 21. novembra ga je bilo na primer na Dunaj pripeljanega samo 816.000 litrov. 28. decembra pa celo samo 760.000 litrov. Meseca decembra se je uvoz povišal zopet na 825.000 litrov, toda to ni trpelo dolgo, kmalu je padel uvoz zopet na samo 754.000. Dunaj pa porabi sedaj ravno toliko mleka kot v navadnih časih, ker je na Dunaju mnogo beguncev in ranjenec, ki rabijo, zlasti slednji, mnogo mleka.

Bodite previdni! Po štetju iz leta 1910 sta imeli Galicija in Bukovina 30 odstotkov goveje živine in 31 odstotkov prešičev, to je na vsakih 100 glav goveje živine, kar jo je bilo v Avstro-Ogrski, jih je bilo v Galiciji in Bukovini 30 in na vsakih sto prešičev jih je bilo v imenovanih deželah 31. Ti dve deželi sta bili torej v tem oziru veliki zakladnici za Avstro-Ogrsko. To je sedaj od-

padlo. Navzlic temu pa goved in prešiči v ceni še niso tako poskočili kot bi bilo pričakovati vsled velikega povpraševanja. Ne majhen vzrok pri tem so prekupci, ki oblezejo vse vasi in strašijo ljudi, da bo prišel Rus in živino prodal. S tem večkrat dosežejo, da jim ljudje živino za slepo ceno dajejo. Drugod strašijo tudi s tem, da bo država vse pobrala. Nedavno je na Gornje Avstrijskem prišel k neki ženici tak prekupec in jo strašil, da bo prišel Rus. Za lepo kravo ji je ponujal 300 kron. Žena pa je bila toliko pametna, da je povprašala pri deželni posredovalnici za prodajo in nakup živine, kjer so ji dali za kravo 600 kron. To je samo eden izmed mnogih enakih slučajev. Zato je treba biti previden, zlasti nasproti mešetarjem in prekupcem!

Konji in vojska. Kolikor se je moglo dognati, je na svetu vseh konj 94 milijonov. V Evropi jih je 43 milijonov in so razdeljeni sledeče: Nemčija 4 mil. 395.043, Avstro-Ogrska 3.976.597, Francija 3.197.720, Anglija 2.094.587, evropska Rusija 9.017.643, Argentinijska 7 mil. 500.000, Avstralija 2 milijona. Države trojnega sporazuma imajo torej okrog 43 mil. konj, Avstrija in Nemčija pa 8 mil. Izmed vseh držav primanjkuje sedaj Franciji najbolj konj, ker se francoski konji najmanj goje za vojsko, tembolj pa za kmetijstvo in šport. Zato so sedaj sklenili, da bodo v Franciji kavalerijski vojaki »jahali« kolesa.

Za naše gospodinje.

Srečno Novo leto! Steber naših gospodarstev, umna in junaška naša gospodinja — dosti težkega ti prinaša prihodnje leto. Velike so že zdaj tvoje težave, a ukrepi svoje rame, stoj trdno, da boš rešiteljica svojega doma, narodove prihodnosti. Odšel je gospodar in morda se ne vrne nikdar več. Ti pa ne smeš omagati v vseh težavah, kajti sprejela si dolžnost: Imaš kos slovenske zemlje v roki — in dokler bo le ped slovenke zemlje v naših rokah, bo še živel slovenski rod. Zemlja daje moč, daje pogum. Tu stojim, tu sem doma. Da bi poznali kmetijski otroci svojo nalogo, ne bi silili v mesta, izza rodne grude. Kar je v službi se premika in spreminja — zemlja je ono, ki veže človeka, last je podedovana od deda, ki more ostati sinu in vnuku. Tu se vzgajajo možje, značaji. Človek brez zemlje je omahljivec. Recimo, da pride nad te najhuje — recimo, da te bodo nagovarjali: »Kaj se boš mučila, prodaj!« — Ljuba slovenska gospodinja — tvoja zemlja je odkupljena s krvjo tvojih dedov. Krvavel je zanje ded zoper Turke in Francoze, zoper Benečane. Krvavi zdaj tvoj mož, sin ali brat, da moraš delati ti mirno na svojem. — Vladar ne more oddajati svojih dežel sovražniku, kajti prisegel je, da jih bo varoval. — Ti si vladarica na svojem gruntu, ti imaš dolžnost, da

obdržiš to zemljo v svoji lasti. — Trdo je delo! — Da trdo je. Pot rosi grudo. In vendar kako sladko je to delo! — Vse kar uživaš, si pridelala na svoji zemlji, s svojim trdom... Srečna gospodinja! — Pri tvojem trdem delu te ljubi Bog, na tvojem trdem delu sloni moč in prihodnost države, naroda. Vse kričanje o narodnosti ne bo rešilo naroda, rešilo ga bo le resno tiho gospodarsko delo. Poljedelstvo pa blaži tudi srce in bistri razum. Namesto v visoke šole v mesto, pelješ ti svojega otroka v najvišjo šolo narave, tu izpoznavi stvar Stvarnika. Tako deluješ ljuba gospodinja, velika v svojem tihem junaštvu, pozna te Bog in občuduje te svet. Ostani zvesta svojemu trdemu delu in glej pogumno v prihodnje leto, Bog bo s teboj.

ZDRAVJE.

Stari ljudje so postali zdaj zelo potrebni. Koliko zaleže stari človek, če ne z delom pa saj s svetom. Stara mati, če ne more več na polje in okrog živine, pa komari in dela po hiši. Vobče se ceni na kmetih v mirnih časih vse premalo delo starih. Star človek ljubi delo in delo vzdržuje starost, ves dan ti drsa okrog in štima kaj, spozna se šele, kadar ga ni, kaj naredi. In celo zdaj mora prijeti stari za vse. Zato mu je treba postrežbe. Star človek se prehladi in prežene kmalu, daj mu malo pomoči, pa se okrepi in vlekel bo dalje. Koliko teh možičkov in ženic bi robotalo še pri hiši, da so dobili o pravem času pomoč. Pa na kmetih se poskrbi v sili, da dobi živina pomoč — za človeka ni tako natančno. Napade starčka ali ženico bodec, naduha, pljučnica ali kaj podobnega, bole ga noge, udje. E kaj! Starost! Kdo ima časa motati se okrog starih ali hoditi tako daleč po zdravniku. Morebiti se najde še kdo, ki greje pokrivače na vnetju, ki kadri smrdeč tobak okrog nadušnega in kašljajočega, mu daje neprimerno jed in drugo.

Ljuba gospodinja! Postrezi starim o pravem času. Star človek potrebuje večkrat kaj malega. Zjutraj mu daj zgodaj čaja iz rožmarina in mete. Potem zajutrek, kar je pač v navadi. Kava ne sme biti premočna, pa tudi ne sama voda, komur ugaja mleko, naj pije mleko. Predpoldne je treba malo malice. Sam suh kruh prenaša star žoldec težko, daj malo juhe, ali čaja, če je vaje vina, malo dobrega vina. Sladkor dene starim ljudem dobro, dá jim moč. Še bolje je par žlic medu na dan, bodisi na kavi ali na mleku. Malo črne kave po kosilu ugaja starim ljudem zelo, kuhaj pa tudi malo kumine na kavi. Težke mesene jedi niso kaj prida za stare žoldec, posebno svinjina ne, dobro pa jim dene mesna juha, ovsene jedi, kisló zelje in repa, špinača. Zelo važno je za stare ljudi, da jedo sadje, to se jim prilega, bodisi da je sveže kuhano, posušeno. Par žlic sadne mezge ali sadnega odcedka okrepi starega človeka vidno.

Star človek je večkrat **vrtočlav**, bole ga **noge**. Nastavi sivke na belem vinu in moči s tem vsak dan starcu senci in teme, utiraj z njim noge zvečer in zjutraj. Za znotraj mu kuhaj melise in medu. Boleče in trde noge mu maži z gabezovim ali z bluščevim mazilom, zatečene z žajbeljevim oljem. Napravi večkrat kopel za noge, par pesti rožmarina in pest soli. Najbolj potrebno je za starega človeka, da se koplje. Kopel ga oživi, pomladi in krepi. Ne reci, gospodinja, da je to preveč dela, saj mora vendar biti v vsaki poštenu hiši kaka priprava za kopanje in par pesti detelje ali zdroba se tudi dobi. Voda ne sme biti mrzla za stare ljudi, pa tudi ne prevroča, to ni pri vsakem enako. Zelo ugaja staremu človeku požirek dobre slivovke, a skoraj še bolj mu dene, če si namaže prsa zjutraj in zvečer z njo, kar je zelo priporočeval sloveči zdravnik. Tudi slana droženka je dobra za mazanje ali arnika ali češarkova tinktura.

Starega človeka ne puščaj v gremu vremenu, posebno pozimi na daljno, ne v premrzlo cerkev, ne v hladno hram. Premrzi stara kri, prehlade se stare kosti in sledilo bo dolgo ležanje ali hitra smrt. Star človek ne sme opravljati težkih del po ves dan, malo naredi in se mora odpočiti, kaj zaužiti pa že vleče naprej. Sploh mora imeti star človek red in nadzorstvo kakor otrok. Zgodaj mora v posteljo, ponoči mora imeti dober zrak in mir. Za ponoči mu skuhaš brezovega čaja. Ako ne bi spal ponoči, skuhaš žlico makovega semena na četrt litru vode, precedi in osladi z žlico medu in kani v vodo malo limone. To je neškodljiv čaj, ki umiri živce, dočim je večina praškov in kapej za spanje škodljiva.

Kako je oživljal moj ded zmrznjene. Letos slišimo dosti o zmrznjenih ali ozebljenih. Te vesti in dogodke nam prinaša grozni vojni čas. Pred leti pa, ko ni bilo še tako urejeno življenje, gladke ceste in goste vasi in so bile hujše zime, se je zgodilo dostikrat, da so našli na cesti ali stezi zmrznjenega človeka. Kako so ravnali z njim, mi je pripovedoval moj ded: Zmrznjeni, ki ni ležal predolgo v mrazu, se navadno kmalu oživi, pa tudi tak, ki je bil že dlje časa ves trd, pride še k sebi, če ravnáš prav in imaš potrpljenje. Vsled mraza otrplega človeka moraš prijemati jako previdno, ker so mu udje krhki. Nikdar ga ne smeš nesti v toplo sobo ali še celo k peči. Vse ozebljine prihajajo od tega, da se segreje človek prehitro, predno je bil vzeti iz njega led. Prenesi zmrznjenega v mrzlo sobo ali v kôk kozolec, kjer ne piha preveč. Tu zreži obleko z njega in položi ga na posteljo snega ali pokrij s snegom; ta vzame iz njega led, kakor ga vzame mrzla voda iz ozmrznjenih jabolok. Kaj bo grel kdo zmrznjena jabolka pri peči? Sneg mora pokriti zmrznjenega za dve dlani visoko, pokrije se tudi glava, izvzeti je treba oči, nos in usta. Sneg mora biti rahel, če tega ni, se moraš poslužiti ledenomrzle vode. Ko se jame sneg taliti, denj še malo svežega snega. Ko se odtali zmrznjeno telo, se pokrije s tenko skorjico ledu, ko

se stopi ta skorja, se segreva telo. Kjer ni snega, moraš položiti zmrznjenega do vratu v mrzlo vodo ali zaviti ga v mrzlo rjuho, tudi glavo. Ko se je pokazalo na zmrznjenem telesu nekaj toplote, ga je treba vzeti iz snega ali vode, ga otrezi z mrzlimi rjuhama in nesti v mrzlo posteljo v mrzli sobi. Zdaj pa je treba tretje telo rahlo z suhimi robci iz volne ali flanele ali z jančevo kožo, posebno hrbet. Če ne začne zmrznjeni dihati sam od sebe, mu je treba vpihati zrak. To smo delali takrat tako: Močan zdrav človek je pihal iz ust v usta zmrznjenega in je pritisnil malo nosnice, da ni ušel zrak skozi nos zopet vun; da ni šel zrak v želodec namesto v pljuča, mu je pritisnil prst na jabolko. Ko je pihnil v usta, je pritisnil z roko na trebuh in šel proti prsam, potem je pritisnil z obema rokama malo na rebra, je pritisnil in pustil, sploh je posnemal gibanje pri dihanju. Vzel je tudi kako cev, jo ovil s čim mehkim na koncu, vtaknil jo je v nos in pihal na drugem koncu v nos. Tako je poskušal čas z nosom, čas s pljučami, bilo je treba pihati in gibati ure in ure. Nekateri so žekali tudi nos s kurjim peresom ali so držali pod nos močne dišave, ki pa ne vplivajo dobro, pomagali smo si tudi z mlačnim klistirjem čiste vode in kaplje žganja. — Krč v čeljustih brani tudi dihanju, tudi smo čeljusti od ušes proti ustam z mrzlim žganjem ali oljem ali kafnim cvetom. Ko so se pokazali prvi znaki življenja, smo ribali naprej, in če se je zavedel bolnik toliko, je dobil žličko toplega bezgovega ali melisinega čaja. Vino ali žganje ni dobro v takem slučaju. Zdaj je bilo treba segrevati telo. Živalska toplota je bila varen način, da se je segrel zmrznjeni ali pa smo obložili vsega s toplim lesnim pepelom, ali smo ga zavili v tople odeje, jančevo kožo, in mu deli samo med noge in pod križ žakličče s toplim pepelom. Ker napade večinoma zmrznjenega, kadar pride k sebi, vnetica, mu nismo dajali nobene močne pijače, dobival je samo večkrat žlico melisinega čaja okisanega z limono ali z vinskim kisom, če je bilo mogoče, smo poklicali tačas zdravnika, ki je odredil, kar je bilo še treba. — Prigodilo se je tudi, da so primrznili delavcem v vodi črevlji na noge. Take noge smo postavili v škap poln vode in snega, noge morajo biti v temu, dokler se odtalijo črevlji, potem se sezujejo rahlo ma ali razrežemo črevlji. Gorje človeku, ki bi hitel zmrznjenih nog in obut k peči, ob noge bi prišel in še nato pretrpel hude bolečine. Vsak zmrznjen ud je treba tretji s snegom ali držati v mrzli vodi, dokler se ne odtali, potem pa ovij z jančevino ali z mehko volno. — Ozebljine, ki so prišle prehitro na toplo, se vnamejo in prisade. Tudi te ozdravijo še, če jih držiš v sneg ali vodo, ali jih obložiš z mrzlim kislim zeljem, s pečeno mrzlo repo, ki se je pekla na lanenem olju. Obkladki zelnice ali slane pelinove izkuhe, obkladki lilijinega olja ali olja, na katerem je prevel žajbelj in malo kafre, ali obkladki kafrnege cveta so pozdravili že marsikatero hudo ozeblino.

Gnojne ozebljine koplji v pesini ali korenjevi izkuhi.

Ozebljine maži s terpentinom ali petrolejem, to brani, da se ne prisade.

Krvava griža. Prevrejš nekaj pesti dresna (podponec, Vogelknötnick) na dveh litrih vinskega jesiha, v vroči jesh namoči rjuho in ovij jo hitro okrog želodca, trebuha in križa, nad to rjuho ovij še volneno odejo in pokrij bolnika, da se izpoti. Za uživanje zavrejš pest dresna na četrt rdečega vina, osladi vino s kandisom in dajaj bolniku večkrat po žlici tega toplega vina. Za hrano mehko kuhan riž ali ovsen ali ajdov močnik.

Bolečine v maternici čuti marsikatera gospodinja, pa niti ne utegne, posebno sedanjí čas, ki je vzela toliko gospodarjev, do zdravnika. Pa si pomagaj kolikor mogoče doma. Skuhaj lanenega semena, da bo voda gostljata in izpiraj se s tem, posebno če imaš brizgalnico. Če se že ne moreš kopati, pa si skuhaš vsaj v loncu česarkov ali storžen ali rožmarina in sedi za nekaj minut v to mlačno vodo. Če je nevarnost za raka, si prepeči zvešek metlika na olju in si deni tople gori, zjutraj utiraj trebuh z arniko, zjutraj in zvečer pij čaj melise in locibje rese; dober je tudi čaj rmana in bele detelje. Za hude bolečine skuhaš gomilice na pšenični moki, da bo gost močnik in naveži gorko. Ako prihaja kri prehudo, vzemi vsake pol ure žličko medu. Kri ustavi tudi presličin čaj, čaj kopininih jagod ali prah kopininih jagod ali cvetja, mežga ali sok. Kopine in preslico bi morala imeti vsaka gospodinja doma.

Listek

Rekrut.

Spisal Henrik Conseience.

(Dalje.)

Kobalov iz Trstja je postal korporal — podgane v vojašnici so mi naredile luknjo v telečnjaku — deli so nov telečnjak na moj račun, kar stane sedem frankov in sedemdeset centov. Sicer nimam dolga, predstojniki me ljubijo in korporal me ima tudi rad.

Pisal je to pismo Krompirščakov Lojze, ki leži tudi tukaj zaradi oči, pa ne da bi povedali njegovemu očetu — Bog ne daj! — saj je Lojze že zdavna ozdravel. Drugi prijatelj iz naše vasi so še zdravi. Zdaj pa ljubljene starši si štejem v čast, da Vas pozdravim preko gora in dolin.

Vaš pokorni sin.

Katarina je pritisnila predpasnikov rob na oči in je stala nekaj časa utopljena v nemo žalost, ded je izginil za svojim zagrinjalom, materi sta jokali tiho. — Vladala je mučna tihota — le zdaj in zdaj je vskipel vzdih, se je izvil jokajoč glas.

Katarina je vstala, snela je srp in šla proti vratam rekoč:

»Skoraj bi bila pozabila v tej naši žalosti na našo ubožico, liso. Grem po deteljo. Tačas pa se ojunajte in premišljujete, kaj nam je početi.«

Ni bilo odgovora iz žalostnih src. — Vzela je samokolnico izza vrat in

zavozila jo je mimo hiš, za hrastičjem se je ustavila. Skrita za grmovjem se je vsedla na samokolnico in je potegnila pismo iz rute oprsnice. Pretrgala ga je tresočih se rok in slovkala je na glas tiste žalostne besede. Pri tem so ji kalile solze pogled — žalost ji je legla temna na srce — toliko da ni izgubila zavesti. Pismo je slovelo:

»Tudi tó pismo je pisal Lojze ali narekoval sem mu ga sam, besedo za besedo.«

»Katarina!

»Prehudo je. Nisem se upal pisati svoji materi vsega. Katarina — jaz sem slep — slep za vse svoje življenje. — Prisadila sta se mi oba očesa. Pa me ne boli toliko, da sem izgubil vid kolikor mi dene težko, da ne bom videl nikdar več na svetu Vas drugih, ne matere, ne deda, ne koga drugega, sploh več nikogar onih, ki me ljubijo... To bo moja smrt Katarina, čutim in vem, da bo to moja smrt.

Katarina, kar sem oslepel. Te vidim zmiraj živo pred očmi in to je edina stvar, ki me varuje obupa — ali tudi na to nočem več misliti in Ti gotovo tudi ne. O ljuba prijateljica, pojdi vendar na semenj kakor si hodila, ne izogni se veselju radi mene, ne gubi svoje mladosti — kajti ko bi trpela še Ti zaradi mene, moral bi še hitreje pod rušo.

Katarina, to sem pisal samo zate, da dopoveš moji materi — da bi je ne napadlo kaj, Katarina, za božjo voljo.

Tvoj do smrti nesrečni Ivan.«

Ko je prečitala Katarina z napeto pozornostjo naslednje besede, je prebledela, roki so se ji povesile, oči so se zaprle, glava ji je omahnila na kolo.

Listje se ji gibalo rahloma v soparnem zraku, sence vej so se podile po belem deviškem čelu, čebelica je pribrenčala in ji šumela okrog ušesa, iz trave je odprhnil škranec in se je dvigal glasno žvrgoleč v višave, iz travnika je prihajalo tenko čirikanje murnovo — sicer krog in krog tihota — nič ni motilo deklice v njenem mrtvičnem spanju.

Višje se je vozilo solnce po svoji svetli poti — vroči žarek je prisijal skozi hrastovo listje in je obžarel blede dekliški obraz. Katarina je odpirala oči, počasi se je jela krožiti in pomikati kri, počasi je prihajala zavest — ozrla se je okrog sebe kakor človek, ki se ne zaveda svojega položaja. Opomnilo jo je pismo, ležeče pri njenih nogah. Pobrjala ga je in zložila, povesila glavo in sklenila roke in ostala dolgo zamišljena.

Potem se je vzravnala pogumno, zavozila je urno do bližnje njive, tam je našla nekaj in nekaj je naruvala detelje in porivala je hitro naloženo samokolnico domov, vrgla je deteljo pred kravo, stopila je trdo v sobo in rekla:

»Jutri grem k Janu.«

»Otrok!« — je skočila njena mati — kakšne so te besede? — To je na drugem koncu sveta. leto in dan hodiš, a ne prideš tja.«

»Jaz grem k Janu.« — je ponovila Katarina odločno, »in našla ga bom tudi, če je sto ur hoda od tod. Občinski pisar mi bo že povedal, kod naj grem.«

Sklenjenih rok in prosečega obraza je stopila Janova mati pred njo. »O Katarina, zlati moj angel, ali hočeš res narediti to pot za mojega otroka? — Blagoslovila te bom še na svoji smrtni postelji.«

»Narediti? Naredila?« — je klicala Katarina — »sam kralj mi ne ubrani tega — ali bom videla Jana, ga potolažila ali pa poginem sama.«

Z obema rokama je objela Janova mati deklico in vzdihala: »O Katarina, angel moj — tisočkrat se ti zahvaljujem.«

IV.

Kako je našla Katarina Jana.

Komaj sedma ura je zjutraj, a vendar palj že vročina, kajti solnce žari iz globoke modrine neba.

Glejte deklico v kmečki oblek, kako hodi pogumno po cesti, ki se vije ob lepi reki Maasi. Na obleki poznaš, da ni iz tega kraja, kajti tako nabrane oglavnice s čipkami in takega slavnika ne nosijo limburške žene. Dekle nosi čizme v roki in hodi bosih nog, raz obraza ji kaplja pot, a dasi je tako trudna, da bi se kar zgrudila na tla, gleda vendar z neizrečenim veseljem na zvonike, ki se bleste tam daleč — saj je to mesto Veuloo, cilj njenega potovanja.

Katarina ubožica! — Že štiri dni hodi, poprašuje, se muči s cesto in ljudmi. Tu govore drug jezik, vsakdo je ne razume — in pot je prašna, tako dolga! — Komaj, da si je privoščila hippec počitka in zalogaj kruha, toda Bog in njena močna narava sta ji pomagala, da je dospela vendar v kraji kjer trpi njen nesrečni prijatelj, oddaljen in odtrgan od svojcev. Zdaj je pozabljen trud, srce vriska veselja in razgraja nestrpnosti. O, da ima peruti! Zletela bi bliskovito do onih stolpov, ki so tako svetli, da se ogleduje solnce v njih strehi kakor v zrcalu.

In hodila je hitro in hitreje, dokler ni prišla pred prve okope mesta. Tam se je obula, si izprašila in poravnala obleko in šlo pogumno preko mostu čez prvi okopni jarek. Komaj je napravila par korakov, je zagledala pred neko hišico ob zidu vojaka, ki je hodil enakomernega koraka pred ono hišico, puško na rami, resen in strog.

Že od daleč se je nasmikala prijazno straži — ta jo je gledala z mrzlo nebriznostjo — in ko je prišla do nje, je vprašala zaupno:

»Prijatelj — bi mi ne mogli povedati, kje bi našla Jana Bremca? — On je tu vojak, kakor Vi.«

Straža je stresla glavo in mrmrala nerazumljive besede. Katarina je videla, da je ne razume. O težava! — Ali vojak je zaklical nekaj v tisto hišico in prišel je drug vojak, straža ga je nagovorila za korporala, kar je že vedela Katarina, da je nekaj višjega. Torej

se mu je priklonila in vprašala prijazno:

»Gospod poglavar, ali mi hočete povedati, če Vas je volja — kje bi dobila Jana Bremca?«

Korporal se je nasmehnil kakor človek, ki je pričakoval kaj drugega in je razočaran — vendar se je obrnil v tisto hišico in zaklical francosko:

»Hej Flamec! Pridi sem. Tu zaslužiš lahko polič vina.«

Katarina je pogledala v hišico in videla je tam več vojakov, ki so sedeli in kvartali ali ležali in spali. Na korporalov klic je skočil mlad vojak iz pričine, si je mencial zaspane oči, mehki obraz se mu je razvedril, ko je zagledal lepo deklico.

»No Micka — kaj želite?«

»Prišla sem od doma, da bi obiskala Jana Bremca, mi ne morete povedati, kje je?«

»Jan Bremc? — Tega imena nisem slišal še nikoli.«

»Saj je vojak in pri belgijcih kakor ste vi.«

»Je pri infanteriji ali pri kavaleriji?«

»Kaj hočete s tem reči prijatelj?« — se je začudila Katarina.

»Menim, če je pri konjiki ali pri pešcih?«

»Tega ne vem... On je vojak pri zelenih lovcih, kaj ne taborijo ti v mestu?«

»A ja!... Zato se mi je zdelo čudno, da ga ne poznam — veste, Micka, mi smo od devete kompanije, desetega regimenta.«

Tačas, ko sta tako govorila, je stopilo še par vojakov iz hišice, oni in korporal so se postavili poleg deklice, ki ni razumela, zakaj da ji gledajo tako v oči, zakaj se posmehujejo med seboj in kaj govore — vendar jo je postalo sram in živo je prosila Flamca:

»Prijatelj, pokažite mi vendar pot — meni se mudi.«

Postrežljivi vojak je razlagal urno:

»Vidite tam portal,« (velika vrata). Tam greste skozi, potem krenite po prvi ulici na desno — potem na levo — potem zopet na desno in zopet na levo in zopet na desno, dokler ne pridete do kapelice. To pustite na levi in se obrnite na desno, krenite mimo velike hiše, kjer prodajajo sol — in ko ste prišli še malo naprej, zopet na levo, potem ste na trgu. Tam vprašajte za lovsko vojašnico, vsak otrok ve zanjo.«

Katarini je kar šumelo po glavi od teh na desno in na levo, bila je skoraj ob pamet, ker se je trudila zapomniti si in zapopasti vse to in ni vendar razumela ne vedela ničesar. Ravno je hotela prositi, da bi ji pojasnil vojak, te na desno in na levo, ko zakriči straža s strogim glasom:

»K orožju!«

Vse se je razbegnilo, kakor če pride sršen v čebelin panj. Flamec je veleprestrašeni deklici:

»Izgubite se! Hitro! — Ako nas vidi komandant, da govorimo, pridemo vsi v luknjo.«

Katarina si ni pustila tega dvakrat reči, saj je zagledala na glavnih vratih častnika na konju, ki se ji je zdel oblečen tako krasno kakor, da bi bil sam kralj. Imel je velike brke in mrk pogled.

Jezen, ker je presenetil stražo v pogovoru z dekletom, je pogledal Katarino tako srpo, da bi jo bil skoraj prebodel z očmi, vendar je jezdil mimo nje, ne da bi jo nagovoril, slišala ga je, kako je zmerjal vojake in tresla se je vsa, dasi ni vedela, zakaj se je razljutil komendant.

Umaknila se je izpred stražnice in poskušala je najti »na desno in na levo« po dolgem iskanju je prišla res na trg. Tam je videla raznovrstne vojake ali dogodba pred stražnico jo je naučila previdnosti, torej se je obrnila na starikavo ženo vprašaje:

»Botra, znate Vi flamsko?«

»Nemško? — Znam.«

»Ko ste tako dobri, povejte mi vendar, kje so lovci?«

»Zakaj ne? — Poglejte — pojte okrog tega ogla in hodite mirno po ulici, koncem ulice je vojašnica.«

»Tisočkrat se vam zahvaljujem« — je vskliknila vsa olajšana Katarina in je hitela po nakazani poti. Vojašnico je spoznala takoj po množici vojakov, ki so korakali pred njo in po bobnanju, ki se je slišala iz nje — smeja joča se veselja, da je že na cilju, je hotela kar skozi vrata, osorno jo je ustavila straža:

»Stoj! — Nazaj! — Tu ne sme nikdo noter.«

Neverjetno! — Štiri dni je hodila, da pride do Jana, zdaj ve, da je tukaj in bi ne smela noter? — Stopila je korak naprej ali komaj je zastavila nogo je potisnila straža nazaj:

»Tu se ne sme, pravim!«

Katarina je vzdihnila: »Prijatelj, govorila bi rada z osebo, ki je vojak kakor Vi — kako naj to naredim?«

»Pri katerem bataljonu in pri kateri kompaniji stojite?«

»Saj ne vem tega,« je vzdihnila poparjena.

»No — pa počakajte pol ure, kmalu bo klicalo h kosilu in hip zatem se zberejo, da gredo na vajo. Moštvo bo korakalo iz vojašnice — vsi kolikor jih je — in če ste dobrega vida, boste lahko spoznali svojega.« — Toda pojdite zdaj tamle k Sokolu na pivo in pustite mene pri miru, častnik je tu vedno za nami.«

In udaril je z roko krepko po puškinem kopitu, se je zasukal in hodil, ponosen in nedostopen vojak, naprej in nazaj, ne da bi se ozrl na mlado kmetico. (Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

CXVII.

Grozeolna vas.

Prejeli smo povelje, da naj Ruse, ki so pri R. prekoračili Sano, napademo. Ponoči smo prišli na določeno nam me-

sto, se zakopali in čakali, da se zdani. Večkrat sem skušal z daljnogledom prodreti temo, toda zastonj. Naenkrat pa smo zagledali pred seboj razsvitljeno okno. Torej vendar! Hiša kakih 800 korakov pred nami. Ob 4. jutranji uri sem začel razločevati obrise hiš in gospodarskih poslopij. Vas je bila. To je bilo za nas neprijetno, ker v vasi ali za vasjo se je lahko skrivala množica Rusov. Naznanil sem to stotniku in mu predlagal, da naj oddamo nekaj strelcev na hiše pred nami. Bil je s tem zadovoljen. Ukazal sem streljati.

Vse je ostalo mirno. Luč v oknu hiše je gorela še vedno. Bilo je strahotno in postal sem razburjen. Dan je postal, toda še vedno vse mirno. Kaj storiti? Ali so se Rusi umaknili? Sklenil sem poslati v vas patroljo. Nek podčastnik in trije možje so se oglasili prostovoljno. Bilo je ob 6. uri zjutraj... Bilo je ob 12. uri opoldne, toda patrolja se še vedno ni vrnila. To je bilo sumljivo. Premišljeval sem, kaj storiti, ko se usuje na nas taka toča strela, da smo takoj zbežali v naše zakope. Tekom šestih ur je bilo oddanih na nas več kot 5000 strelcev. K sreči so bile naše izgube razmeroma majhne.

Ob 7. uri se je vrnila patrolja, ki je odšla od nas zjutraj. Veseli so nam možje pripovedovali, da v vasi ni nikogar razen nekaj mrtvih ruskih vojakov. Na drugi strani vasi pa se nahajajo Rusi, ki pripravljajo zakope.

Dobil sem povelje, da naj vas zažgem.

S petimi možmi sem se podal previdno proti vasi. Najprvo sem šel proti hiši, v katere oknu je še vedno gorela luč. Previdno, s samokresom v roki, sem odprl hišna vrata. V veži je ležal mrtev star kmet. Naprej v sobo! Ob peči je sedela sključeno stara ženica. Tihó je pela pesem. Pesem je pela in njene oči so bile kot iz stekla. Bila je blazna. Mirno se je pustila odpeljati, še vedno pojoč pesem. Ugasnil sem luč v oknu, petrolej pa sem razlil po sobi. Naprej! V skednju so ležali ruski mrtvi čiči kupoma. Ranjence smo vzeli s seboj, potem smo pa skedenj zažgali.

Ko smo prišli nazaj v naše zakope, je že gorela vas. Visoko se je dvigal plamen.

Naenkrat pa zagledamo, da prihaja iz ognjenega morja človek. Vedno bolj in bolj se je bližal našim zakopom. Klicali smo ga, mu dajali znamenja. Počasi se nam je bližal s povzdignjeno roko, kot da blagoslavlja. Kaj mu je? Ali je blazen, ali se hoče udati? Ko se je nam približal na 30 korakov, je obstal in se ni več ganil. Moj sosed je hotel streljati nanj. V zadnjem hipu sem ga zadržal in poslal dva moža proti Rusu, ki je stal še vedno nepremično. Pripeljala sta ga k nam v zakop. Bil je slep. Strel mu je izbil obe očesi. Rusi so ga v vasi pozabili, ko je pa zaslišal prasketanje ognja, se je dvignil in šel proti nam, ne vedoč, da gre proti sovražniku.

Tako smo imeli v naših zakonih blazno starko in slepega Rusa iz one grozeolne vasi.

CXVIII.

Božič slepega vojaka.

Zdravnik regimenta je dokončal operacijo. Težak, žalosten slučaj je bil. Strel je vojaku predrl oči. — Po operaciji so ga obvezali in bolnik se je zbudil iz omotice. Krepak, kmečki sin je bil iz ogrskih ravin. Pogladi se je z roko po čelu in se dotaknil zaveze, ki mu je bila dana čez oči.

»Ali se je operacija posrečila, gospod zdravnik? Ali bom še videl? Moj Bog zakaj ste mi zavezali oči? Saj ste mi rekli, gospod zdravnik, da se bo vse dobro izteklo. Odvezite mi zavezo, da bom mogel videti vsaj košček sveta. Jaz nočem biti slep! Domačo vas in svojo mamico hočem videti.«

Zdravnik ni mogel na to nič odgovoriti. Prej ni mogel vojaka drugače pregovoriti, da se je podvrget operaciji, kakor da mu je budil upanje, da bo zopet videl. Ali naj mu sedaj pove resnico, da ne bo nikdar? — — —

Ta zdravnik je že mnogo skusil v svojem življenju; v jekleni kopelji človeškega trpljenja se mu je utrdilo srce — toda temu krepkemu dečku povedati, da bo celo življenje slep, da ne bo nikdar več videl božjega solnca — tega pa ni mogel. Moral ga je še naprej varati, četudi to ni bilo vojaško, ampak vest mu je rekla, da bi se bolniku vsled vznemirjenja, ko bi zvedel resnico, lahko rane vnele. Zato je tolažil vojaka: »Barga, bodite mirni. Operacija se je posrečila.«

»In jaz bom videl? Videl bom že božične lučice, ki jih bodo prižgali v bolnišnici. Kajneda, gospod zdravnik, vsaj nekaj žarkov od prižganih sveč bom videl. Jaz hočem videti, četudi ne vsega, vsaj malo... malo...«

Zdravniku je bilo, kot da so mu zdrsnile solze v grlo.

»Barga, vse bo dobro.«

Od dne, ko se je izvršila operacija je rastlo v bolnišnici veliko vprašanje. Kdo bo povedal infanteristu Bargi, da ne bo nikdar več videl?

Nekaj dni pred božičnimi prazniki pa je prišla v bolnišnico ženica kmetica. V rokah je nosila precejšen zavitek. Če je sin tako daleč in če mora mati daleč k njemu, mora vendar kaj seboj prinesiti. Poprašala je po sinu. Poprašala je, če njen sin — Istvan Barga — zelo trpi... ne; če še živi, če si je rešil življenje; brez rok... brez nog, da brez oči... samo, da živi.

Teško vprašanje je bilo rešeno. Zdravnik je materi vse povedal in mati je prevzela težko nalogo, da bo povedala sinu, da je oslepel za vedno.

Stopila je k njegovi postelji.

»Istvan, ali me poznaš? Ali veš, kdo govori s teboj?«

»Mamica, sladka moja mamica!«

Mati in sin sta se objela.

Mati je zbrala vse moči in govorila sinu:

»Istvan si me slišal, s srcem si me videl. Istvan s srcem se bodeva gledala tudi v prihodnje. Ne mrmraj nad sklepmi božjim. Z mojimi očmi boš gledal, noči in dneve bodo moje oči tvoje. Nad nama pa bo čuvalo božje oko v nebesih.«

Istvan je hotel zakričati v obupu in planiti iz postelje. Zvedel je resnico. Toda mehke, ljubezni polne materine roke so ga pridržale. Tedaj se je zavedel, da je vojak. Mati ga ni še nikdar videla obupanega, tudi sedaj ga ne sme.

Brez mrmranja se je udal v voljo božjo.

Božični večer pa je gledal Istvan Barga skozi solzpolne materine oči božične lučice...

V poduk ljudstvu.

Koliko časa imajo svojci vpoklicanih pravico do podpore za preskrbo. Svojci vpoklicanih dobivajo podporo za preskrbo (če so drugi zakoniti pogoji dani) ves čas, v katerem je vpoklicani vsled odhoda k vojakom zadržan izvrševati svoj poklic, torej od dneva, ko odrine v vojaško službo in zapusti svoje redno bivališče do vrnitve. Za slučaj, da vpoklicani dezertira ali je sodnijsko obsojen v težek zapor ali še na hujšo kazen, pa preneha pravica do podpore z dnem, ko je vpoklicani dezertiral, ali ko je postala obsodba pravomočna. Ako je vpoklicani v kakem boju ubit ali če se ga po kaki bitki pogreša, ali če umrje vsled poškodbe, ki jo je dobil v vojaški službi, ali vsled bolezni, preden je bil izpuščen iz vojaške službe, pristojna podpora svojcem (če so drugi zakoniti pogoji dani) še nadaljnjih šest mesecev od dneva smrti ali pogrešanja. Za svoje vojnih prostovoljcev veljajo glede preskrbe iste določbe, kakor za svoje onih, ki so bili uradno poklicani.

Koliko dobijo invalidni vojaki. Pristojbine invalidnim vojaškim osebam so bile določene z vojaškim preskrbinskim zakonom z dne 27. decembra leta 1875., ki je bil izpremenjen in izpopolnjen z zakoni z dne 23. junija 1891 in 28. junija 1896. Gažisti imajo pravico do pokojnine že tudi pred izpolnjenim desetim službenim letom, če so postali nesposobni za službo: vsled ran, dobljenih v vojski ali vsled vojnih naporov, vsled božjasti, omračenja uma, oslepljenja na obeh očesih, onemoglosti radi mrtvouda ali vsled zunanjih poškodb, katere je dotičnik dobil brez lastne krivde pri izvrševanju svoje službe, in konečno vsled epidemičnih ali endemičnih bolezni. Te določbe veljajo tudi za vpoklicane gažiste v rezervi. Če so ti tudi v državni službi, se porabijo za določitev njihove pokojnine ugodnejši predpisi.

Najmanjša pokojnina za častnike, vojaške duhovnike in vojaške uradnike znaša letnih 600 kron. Častniki, vojaški duhovniki in vojaški uradniki, ki so bili ranjeni od sovražnikovega orožja ali drugih vojnih priprav, ali če so bili tudi v miru pri izvrševanju svoje službe ranjeni brez lastne krivde ali težko poškodovani in so vsled tega postali v teku 5 let števši od dneva ranjenja ali poškodovanja nesposobni za službo, dobé poleg pokojnine še letno 400 kron ranjenske doklade. Pri izgubi ene roke ali noge znaša ta ranjenska doklada 800, pri ipgubi dveh udov ali pri oslepljenju na obeh očesih pa 1800 kron letno. Častniki vojaškega stanu (izjemamo tudi

invalidni avditorji, vojaški zdravniki, računovodje itd.) od 9. činovnega razreda navzdol se lahko sprejmejo v invalidsko oskrbo, če so invalidni in se nahajajo v stalnem pokoju, in sicer na ta način, da se jih sprejme v kak zavod (naturalno stanovanje in 90 odstotkov plače, katero so nazadnje dobivali) ali se jim da stanarina v denarju, in sicer 240 kron leto v 9., 160 kron leto v 10. in 11. činovnem razredu poleg 90 odstotkov zadnje plače in ranjenske doklade.

Tudi osebe iz moštva, ki so postale iz katerega gori navedenih vzrokov invalidne in za vedno nezmožne za delo, imajo pravico do stalne invalidske pokojnine. Ako je pričakovati, da se bo pohabljenost delno izboljšala in postanejo osebe zopet sposobne za vojaško službo ali za samostojno preživljanje, se podeli le začasna invalidska pokojnina, in sicer za eno ali dve leti za tri leta. Višina invalidske pokojnine se ravna po pravi šarži, katero je invalid imel, in po službeni dobi. Najmanjša letna pokojnina znaša za kadete 600, za narednike 168, za četovodje 144, za desetnike 120, za poddesetnike 96, za infanteriste (vojake brez šarže) 72 kron. Pod istimi pogoji, ki veljajo za častnike, dobé tudi osebe iz moštva ranjenske doklado poleg pokojnine, in sicer je najmanjša 96 kron, potem pri izgubi ene roke ali noge 192, pri izgubi dveh udov ali pri oslepljenju na obeh očesih pa 288 kron letno. Tudi moštvo se sprejema v invalidsko oskrbo, in sicer dobivajo v taki invalidski oskrbi nahajajoče se osebe plačo po šarži, hrano, kruh, stanovanje, obleko in tobak, vrhu tega pa še ranjenske doklado. Moštvo, ki je deležno take invalidske oskrbe, sme zahtevati invalidsko pokojnino tudi izven zavoda, ali pa se lahko tudi tej invalidski oskrbi popolnoma odpove proti odpravnini, ki je enaka dvakratni letni invalidski pokojnini.

Vprašanja in odgovori.

M. L. na Oorenskem. Naznanite nam Vaš natančni naslov, ker drugače ne bo nič pomagalo, četudi objavimo.

Hinje. Take stvari niso za v list. Povejte možem, ki imajo skrbeti za red v šoli.

Žužemberk. Dokler ni govorila sodnija zadnje besede ni za objavljat takih stvari, ker se zgodi lahko komu krivica.

Dopisniku na Ogrskem. Glede prvega lista pišite na upravništvo list v Trst in vprašajte, kaj je z listom. Naslov drugega lista pa je: Uredništvo T. L., Trst.

A. P. V. B. Pojasnite vso zadevo g. župniku.

A. P. 335. Da Vam je odpovedal stanovanje, je zelo grdo. V drugi zadevi pa stopite sami na glavarstvo in pojasnite vso zadevo. Druge poti ni.

A. B. Obrnite se na poizvedovalni urad na Dunaj. Za vprašanje določene dopisnice dobite na pošti.

I. M. Č-h. 1. Ne bodo odpuščeni. 2. V prvem slučaju imajo pravico do podpore, v drugem pa ne, ker dobivajo mladoletni itak dnevno plačo.

Karol F. V. L. Vprašanega ni v seznanju. Imejte upanje, da se še oglasi. Že

veliko se jih je, o katerih se je mislilo, da so že mrtvi.

Dobre knjige.

Kleinmayr, Italijanščina za Slovence, Slovnica in razgovori za samouke. Druga predelana izdaja. K 1.20. — To je porabna knjižica za priučenje italjanskega jezika prirejena za začetnike.

Dr. Valjavec. Laško-Slovenski slovar. Nad 40.000 besed z bogato frazeologijo in kratkim imenikom krstnih in zemljepisnih imen. Vez. K 4.50. — Slovar, ki je izredno popoln in temeljit, bo služil dobro ne le zasebniku, temveč tudi šolam in ljubiteljem laškega slovstva. Slovar je jezikovno in tehnično na višku. Kljub svoji obširnosti ima pa prav priročno žepno obliko.

Iskravec, Slovensko-Italijanski slovar. Vez. K 3.— Slovar obsega 543 strani, bogat beseden zaklad in ima prav priročno žepno obliko, tako, da je primeren za sporedno porabo z dr. Valjavčevim laško-slovenskim delom.

Vse tri knjige se dobe v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Vojska na Balkanu 1912-1913. Stavila profesorja dr. Vinko Šarabon in Anton Sušnik. Elegantno broširano 6 kron 50 vin. — Kdor naroči to knjigo, dobi zgoraj priporočeni zemljevid Srbije, Črnegore in drugih balkanskih držav brezplačno priložen. Knjiga »Vojska na Balkanu« je ena najlepše opremljenih slovenskih knjig; obsega vse polno vojnih slik med besedilom, mnogo fino izvršenih tabel, ki predočujejo razne prizore na bojiščih med bitko in po končanih bitkah, dalje razne skice, načrte in dva zemljevida. Knjiga je v zemljepisnem, zgodovinskem in narodopisnem oziru nad vse poučna; med resne in krvave vojne dogodke sta znala pisatelja vplesti tudi toliko zanimivih in zabavnih dogodbc, da ima knjiga prijetno zabavno lice in jo bo vsakdo z veseljem in zanimanjem čital. Knjiga seznanja bralca z nad vse strahotnimi, pa tudi tolažilnimi dogodki na bojnem polju. — Naročila je nasloviti na »Katoliško Bukvarno« v Ljubljani.

SKRIVALNICA.

Kje je paznik zverinjaka?

Zemljevid svetovnega prometa
1 : 45.000.000. Cena s poštnino vred 2 K 70 vin. Ta zemljevid bo izborno služil posebno, če se razširi vojni požar tudi izven Evrope. Zemljevid je pa tudi drugače za splošen pregled jako zanimiv, ker obsega statistične podatke za vse države na svetu (obseg, število prebivalcev, izvoz itd.).

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Dunaj, 19. decembra. 55. 67. 52. 61. 28.
Gradec, 23. decembra. 50. 56. 68. 49. 43.
Linc, 24. decembra. 46. 45. 38. 50. 35.

Kanon-budilka, fina K 6.—
Novi, vojni, spominski
CENOVNIK skoledar'em
tudi po pošti zastoni. Naročite ga takoj ali se oglasite osebno.
F. ČUDEN, Ljubljana
nasproti frančiškanske cerkve.

Srečno in veselo novo leto 1915
želi vsem cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem, proseč jih i v bodoče enakega zaupanja
Franc Dolenz, glavna trgovina in podružnica v Kranju in na Bledu.

Krepkega učenca za kovaško obrt
sprejme takoj **Ivan Mesojedec, kovač v Cerknici.** 3478

OROZJE in KOLESA
na obroke. Posamezni delinastroje II. ceniki zastoni

F. Dusek, tovarna orožja, koles, šivalnih strojev. Opočno ob drž. žel. 2125, Češko. 3357

„CAS“
znanstvena revija, izhaja 10krat v letu in stane po 5 K na leto. Naročnino prejem upravičeno v Ljubljani.
Kupujte v Katoliški Buk varni!

SANATORIUM EMONA
ZA NOTRANJE IN KIRURGIČNE BOLEZNI.
PORODNIŠNICA.
LJUBLJANA · KOMENSKEGA ULICA · 4
SEK. ZDRAVNIK. PRMARJ. DR. FR. DERGANČ

Učenec 3369
v trgovino z mešanim blagom, primerno krepak, s primerno šolsko izobrazbo se sprejme takoj pri **Ivanu Levstek v Sodražici, Dolenjsko.**

Stefan Mihelak, trgovina z južnim sadjem, Trst, ulica Molin Piccolo št. 8, vožči vsem svojim velecenjenim odjemalcem
srečno novo leto 1915.

Ovčjo volno
kupuje po najvišji ceni **V. Črnilec, Naklo pri Kranju.** 3346 3

Popolnoma zastoni dobi vsakdo 1. zvez. »Domače knjižnice, zbirke povesti vseh narodov.« Naročite takoj! Na leto izide 12 zvezkov po 8 pol, vsak zvezek po 30 h. Založnik **dr. Lj. Koser, Juršinci pri Ptujju, štaj.** 3359 3

Za semensko deteljo
je najboljši kupec **Franc Pogačnik v Ljubljani, Dunajska cesta št. 36, nasproti mitnice.**
Kupuje tudi oves, fižol, orehe, suhe gobe, predivo, ječme in druge deželne pridelke po najvišjih cenah.

Obleče se lahko cela rodbina!
Krasni ostanki blaga
za obleke, suknje, dluze, srajce itd.
Novih lepih vzorcev
5 kg zavoj K 13'—, lepša vrsta zavoj K 14'—, najlepša vrsta zavoj kron 16'—.
Franko po povzetju pošilja: **A. JELINEK, I. češka tkalnica v Jimramovè (Morava).**
Zelo tople priporočeno! Kdor poskusi, kupi vnovič!

Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici
vošči svojim cenjenim, mnogoštevilnim odjemalcem po Kranjskem, Stajerskem, Koroškem, Primorskem, po Istri in Dalmaciji splošno po slovenskih pokrajinah
srečno, veselo novo leto 1915.
ter prosi potrpljenja v postrežbi, ker je preveč zaposlena z naročili za vojaško upravo.

Edino dober šivalni stroj je samo „Gritzner“ za obrt in rodbino. 10 letna garancija!
Josip Petelinc
Ljubljana
za vodo, levo, blizu frančiškanskega mostu. 3465

Ustanovljeno leta 1893. Ustanovljeno leta 1893.
Uzajemno podporno društvo v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom sprejema in obrestuje hranilne vloge po
5% ljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.
Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.
Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.
Načelstvo:
I. predsednik: **Anđrej Kalan**, prolat in stolni kanonik v Ljubljani
II. podpredsednik: **Karol Pollak ml.**, tovarnar v Ljubljani.
Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.
Člani: **Fran Borštnik**, e. kr. profesor v p. v Ljubljani; **Dr. Ferdo Čekal**, stolni kanonik v Ljubljani; **Ivan Dolenc**, e. kr. profesor v Ljubljani; **dr. Jožef Gruden**, stolni kanonik v Ljubljani; **Anton Koblar**, delan v Kranju; **dr. Jakob Mohorič**, odvetniški kandidat v Ljubljani; **dr. Fran Papež**, odvetnik v Ljubljani; **B. Bencec**, ravnatelj trg. sole v Ljubljani; **Anton Sušnik**, e. kr. gimn. profesor v Ljubljani; **dr. Viljem Schwietzer**, odvetnik v Ljubljani; **dr. Aleš Ušeničnik**, prof. bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbitz**, e. kr. gimn. prof. v Ljubljani.
Nadzorstvo:
Predsednik: **Anton Žrđić**, e. kr. profesor in kanonik v Ljubljani — Člani: **Anton Čadež**, katehet v Ljubljani; **Ivan Ižnar**, profesor v Ljubljani; **K. Grubor**, e. kr. in. rač. oficijal v Ljubljani; **Avguštin Zajc**, e. kr. rač. revizent in posestnik v Ljubljani.